

REDAȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emmerich Les-
ner., Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
în Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o colônă 10
bani pentru o publicare. Pub-
licările mai dese după tariful
și învoială. — **RECLAMĂ** pe
pagina 8-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminecă 43).

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 80. etajul
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un exem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 238.—Anul LXVI.

Brașov, Duminecă 26 Octomvrie (8 Noemvrie).

1903.

„Națiunea“ și Domnitorul.

(S) „Națiunea“, adică elementul maghiar, — căci ei sunt așa numita națiune, noi numai „triburi“ — dela împăciuire încocoșe s'a întocmit ca stăpână absolută în țară, face și strică ce și cum îi place, ca și cum n'ar mai fi și alții în țară afară de ea.

Domni Maghiari nu sunt de loc șovăitori în alegerea mijloacelor, nici sficioși în aplicarea lor. Mult au învățat de la frații lor jidovi.

La împăciuire s'au pus pe basa „continuității de drept“, va să zică pe continuarea nedreptăților față de majoritatea locuitorilor țării. Cu această basă, ei, minoritatea, și-au asigurat majoritatea covârșitoare în dietă, cu alte cuvinte, au eschis naționalitățile din ea. Cu această dietă apoi și-au făcut legi după plac: legea electorală, virilismul, așa numita arondare a comitatelor, organizarea justiției, administrațiunii, învățământului ș. c. l., tot așa în cât „națiunea“, va să zică elementul maghiar, de-odată s'a îndecit și insultat, chiar și în cele mai nemaghiare comitate el formeză majoritatea — așa-dér 6 milioane de oameni maiorizează pe celelalte 11 milioane.

Acum se încep maghiarisarea țerei. Tot pe cale constituțională, prin parlament și comitate, căci ei erau și sunt și ađi: parlament și comitate. Celelalte elemente din țară nu mai puteau nici măcar figura, necum să potă împedea ceva.

Tréba maghiarisării mergea strună și nimeni nu le mai pune piedeci maghiarisatorilor în calea volniciei lor.

„Apetitul vine însă mâncând“, dăce Francesul. La șovinistiții noștri le veni în minte a-se apuca de armată; de-o parte ca să dea naționalităților o dovadă eclatantă despre omnipotența lor și să le ia totă speranța de a scăpa din mâna lor, de altă parte, ca să nu mai rămână nici o instituțiune, unde Maghiarul cu Nemaghiarul este egal tractat și apreciat și unde nu rasa, ci însușirile și meritele personale decid la înaintare.

Marele strugar de frase, archișovinistul Apponyi, se făcú tata așa numitelor „nemzeti követelések“ (postulate, cereri naționale); 48-iștii setoși de a arăta ceva nou pe stégul lor, pe lângă vechiturile din 48, se apucară de fétul lui Apponyi și-l purtară prin țară, ca pe un Mesia, care are să mântuiescă „națiunea“.

Imbucătura însă fú prea mare și li-se opri șovinistiților noștri în gât. Domnitorul își luă pe sémă, că șovinistiții noștri nici habar n'au de binele și siguranța țerei, ci numai de utopiile lor, căroră sunt gata ajertfi tot. Pronunță un „veto“ la aceea, ca șovinistiții să jertfescă și armata, ca alte multe, fantasmagoriilor lor.

Acum să fi vedút prin „Magyarország“ și alte foi „patriotice“ espressioni omagiale adresate către „legalkotmányosabb király“ (cel mai constituțional rege) și casa domnitore.

Aderința cea mare către domnitor și casa domnitore cădú în fântână, îndată ce domnitorul a aflat cu cale a pune puțin friu pottelor șoviniste și a nu lăsa ca arborii să crească până 'n ceriú.

Se începú cea mai febrilă agitațiune prin comitate și orașe, și aceste se întreceau în fapte „patriotice“, adică nu numai a nu plăti darea și a nu aduna feciorii pentru armată, ci a opri și pe aceia, cari voiau să și facă datorința de bună voie.

Uitate fură toate acele concesiuni, cari de dragul păcii și sub marí presiuni le-a făcut domnitorul molohului șovinist, precum căsătoría civilă ș. a. Numai la aceea se mai gândeau șovinistiții, la ce nu voia domnitorul să le arunce pradă, la armata comună.

48-iștii luară un ton și o ținută revoluționară; vociferau și amenințau, de gândea că pierelumea.

Tot în numele „națiunii“ și făcând așa, ca și cum cele 11 milioane de Nemaghiari din țară séu n'ar esista de loc, séu ar fi una cu ei. Chiar și prin foile plătite din străinătate își purtau cauza, trudindu-se a amăgi lumea cu fierberea cea mare, ce este în totă țera. Aderințe și salutări de ale Polonilor și altor frați de ai lor și-au comandat patrioții noștri, numai ca să se producă efect și spaimă în Viena.

Étă cât plătesce „bizalmam az ősi erényben“ (increderea mea în virtutea strămoșescă), îndată ce domnitorul nu este de o părere cu Apponyi și frații lui de cruce în cele șoviniste cu 48-iștii!

De n'ar fi lucrul așa de trist, țăr-ari veni să ridí de politica găinei órbe, ce o fac la noi atât patrioții bétřáni, cât și tineretul necopt de pe la școli.

Aceștia n'au nimic de dorit mai urgent pentru bietul Ardeal și Țera unghurescá, decât limba de comandă maghiară în armata comună. De greutățile cele enorme, ce le pörtă poporul, nimeni în țera nu scie sigur, ci numai câtă dare trebuie să plătescá bietul contribuabil statului; de justiția nóstră, care spre gloria veacului în care trăim, lucră cu tálmaci față de cetățenii țerei, cari o susțin și o plătesc; de instrucțiunea poporului, care culminează în „a învăța unghuresce, séu rămái butuc“; de libertatea pressei cu cautiunile enorme și cu mulțimea de cetățeni nemaghiari închiși, pentru-că scriu adevérul; de virilism și de eschiderea majorității covârșitoare a cetățenilor de la alegeri prin legi asupritóre și de două feluri: — nici habar n'au șovinistiții noștri tineri și bétřáni, lor numai comandă maghiară le trebuie, cu acesta vréu să fericescă țera.

Să fac că nu sciu ce scie fórté bine Viena și cu ea totă lumea, că cele 11 milioane de Nemaghiari, așa-déră majoritatea adevératei națiuni, de loc nu doresc comandă maghiară în armata comună, nici cres-

cerea maghiară a ofițerilor, fiind ei peste cap sătui de maghiarisare și volnicii șoviniste pe toate tefenele.

Nu le pasă patrioților noștri patentați nici de aceea, că totă lupta și vociferarea lor pentru comanda maghiară lasă fórté rece atât pe țărănul lor, cât și pe al naționalităților, și că acestora li-este tórté indiferent, că óre sub comanda de „vigyáz!“ séu „habt acht!“ își vor pierde câte 3 ani pe la cătănie, și că óre sub „indulj“ séu „Marsch!“ își vor bate piciorole prin plóie și ninsori, prin frig séu nádușalá pe la manevre.

Dreptate, echitate și úșurare de sub enórma sarcină, cel-á apasă, áșteptă poporul cu neastempér, ér nu concesiuni militare de ale 48-iștilor și apponyiștilor, precum ar vré șovinistiții a face să credă și pe domnitor. Aceste apoi le áșteptă cu sete adevérata națiune, adică tot poporul țării, și nu „națiunea“ obstructioniștilor. Parcă domnitorul nu și-ar cunósce ómenii și n'ar scí prea bine, că ce este a-se întelege sub „națiunea“ cea esasperată a șovinistiților.

Avem speranță însă, că manevra cea cu căsătoría civilă nu le va succeda nesábuitilor noștri șovinisti și a doua-óra.

Un dar generos — al domnilor Mocsonyi.

Toți Románi sunt mândri, că pot să aibă în mijlocul lor o familie atât de distinsă, cum e familia Mocsonyestilor, care în toate timpurile a mers în frunte la toate faptele mărețe naționale și culturale românesci.

Cine ar puté numéra toate binefacerile, ce s'au revérsat asupra multor tineri lipsiți de mijloce din partea familiei Mocsonyi? Câte lacrimi au fost șterse, câte dureri alinate și câte existențe asigurate prin sprijinirea studenților sírguincioși de către această nobilă familie!

Románii, pentru a-și arăta recunoscința față de unul din cei mai aleși membri ai acestei alese familii, înainte de asta cu doi ani l'au ridicat la cel mai frumos și mai înalt post, pe care îl póte acorda acest popor. L'au ales adică în unanimitate *președinte al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.*

Starea sănătății ilustrului bărbat însă fiind sdruncinată, în timpul din urmă d-l Dr. Alesandru Mocsonyi n'a putut să participe la ședințele comitetului și nici adunarea generală a Asociațiunii ținută la Baia-mare n'a putut-o presida. D-sa se afla atunci la băi în streinătate, de unde și-a trimis pe cale telegrafică salutul séu.

Acuma cu regret trebuie să vedem, că starea sănătății ilustrului nostru bărbat neimbunătățindu-se, s'a vedút silit a-și da dimisia din președinție.

D-l Dr. Alesandru Mocsonyi aduce la cunoscința comitetului central din

Sibiu hotărârea sa și comunică totodată, că densusul împreună cu vérul d-sale *Zeno Mocsonyi* donéză pentru Casa națională, ce se va zidi în Sibiu, sama de **24.000 coróne.**

Incă nu s'a implinit anul, de când am semnalat scirea despre principiara donațiune, ce a făcut-o familia Mocsonyi, când a dăruit pentru zidirea catedralei gr. or. române ce se zidesce acuma în Sibiu, suma de 60.000 coróne, și étă, că vedem o altă prea însemnată donațiune făcută de domni Mocsonyi pentru Casa națională.

Biserica și cultura națională — aceste două lucruri au fost întotdeauna principalele preocupățiuni ale Mocsonyestilor, și de aceea credem că ne facem interpretii tuturor Románilor. când esprimăm adénca recunoscința față cu nobila familie și dorința, ca Dumneđu să-i respălătescá cu abundanța darurilor sale, pentru maritimósele lor fapte.

Revistă politică.

Situațiunea politică în țera, și după numirea noului guvern Tisza, e lat încurcată. Nici nu este nádejde de descurcare și limpedere în curénd.

Noul guvern e aspru combătut de opoziție, care de-o parte nu e mulțumită cu concesiunile militare ce le-a adus Tisza din Viena, de altă parte se tem de el și prevestesc, că sub regimul lui are să reinvieze vechiul sistem tiszais, clădit pe abuzuri și ilegalități.

Miercuri noul ministeriu era să se presente camerei deputaților din Pesta, unde contele Tisza avea să-și rostescă programul de guvernare. Opoziția însă a aranjat în cinstea grofului Tisza un tărăboiú așa de mare, încât d-l prim ministru n'a putut să-și desfășóre programul, a fost formal huiduit, așa că din cele ce s'au petrecut în ședința pomenită a dietei lasă să se întrevadă, că nici noului ministeriu nu-i e rezervată o sórte mai bună, decât guvernelor Szell și Khuen-Hedervary. Ciocnirea între liberali și opoziționiști a fost o ciocnire violentă, tocmai ca în zilele faimóselor scandaluri obstructioniste, cari au măturat deja două ministerii.

Când Tisza vrú să vorbescá, deputații din stânga și stânga estremă i-au strigat: „Tac!“ „Nu vrem să te ascultám“, „Plécă de aici la Viena“, „Jos trădătorii de patrie“, și altele de acestea. Și, cum am đis, s'a întâmplat ceea ce mai rar se întâmplă în parlamentele din alte țeri, ministrul președinte Tisza nu și-a putut desfășúra programul.

Nici în ședința de Joi nu i-a fost dat să potă să-și spună programul de guvernare, abia erí, Vineri, i-a succes să-și facă datoria în privința acésta, după-ce adică dieta a încheiat discuția asupra demisiunei contelui Apponyi din postul de president al camerei, demisiune, ce cu păreri de réu a fost primită.

Programul contelui Tisza nu conține ceva nou. La început declară, că guvernul se va sili a susține armonia între Corónă și „națiune“, ținând seamă de aspirațiunile justificate ale acesteia, în ce privește cestiunea armatei. A înșirat apoi reformele ce se vor introduce în armata din Ungaria: schimbarea drapelului și insigniilor militare; introducerea limbei maghiare în procedura penală militară; transferarea ofițerilor supuși ungarilor la regimentele din Ungaria și educația elevilor din școlile de cadetii în spirit național maghiar prin aceea, că număruse obiecte de învățământ în aceste institute se vor preda în limba maghiară și tot în limba maghiară se vor face și examenele, așa că elevii ieșiți din aceste școli vor cunoște deplin limba maghiară.

Situațiunea financiară a țării reclamă economii în toate ramurile administrațiunilor publice, pentru a se evita grave calamități financiare.

Politica guvernului va fi liberală și va avea ca principiu conducător *construirea statului național maghiar*. În legătură cu acesta desfășură atitudinea și procederea sa în

Cestiunea naționalităților cu privire la care a dîs din cuvânt în cuvânt următoarele:

...Caracterul național al statului involvă respectarea dreptului, și toleranța față cu concetățenii nemaghiari ai patriei. Nu putem șterge faptul, că apröpe jumătate din cetățenii țării nu aparțin rasei maghiare, ci altor naționalități. Pe acești cetățeni de limbă străină ai țării, strămoșii noștri i-au primit (!) cu dragoste sinceră între marginile constituției maghiare și i-au învescut cu largi drepturi (!?). Politica națională maghiară adevărată și bine pricepută pretinde, ca *drepturile acestea să fie menținute și cinstite respectate și în viitor, și cu dragoste frățească să întâmpinăm toate acele năsuințe ale concetățenilor noștri de limbă străină, cari nu stau în contradicție cu marele punct de vedere al statului național maghiar și cu întregitatea țării.*

O parte integritore a acestei concepțiuni și un interes atât al statului, cât și al naționalităților este, ca *statul să procedeze cu deplină rigore contra acelor agitatori fără suflet, cari se nisuesc a strunca armonia între cetățenii patriei; acești agitatori sunt dușmanii statului și statul trebuie să se apere contra lor, eventual cu înăsprirea mijloacelor, ce ne stau la dispoziție.* Vom chibzui asupra măsurilor. Dér și naționalitățile trebuie să iee poziție față cu turburătorii păcii, trebuie să tragă granițe tari între ele și între ei (agitatori), fiind-că dragostea frățească ce trebuie scutită, numai atunci se poate crea, decât concetățenii noștri de limbă străină se vor face ecoul acestui apel către ele și decât vor isgoni din sinul lor elementele netreb-nice (!)

Asta au mai spus-o și tatăl său,

Tisza Kalman, și Banffy și Szell și totii prim-miniștri unguri de la 1875 încöce. Domnii de la cârmă tot-deuna au împărțit pe fiii națiunilor nemaghiare „în patriotici“ și „agitatori“, și tot-deuna au cerut, ca elementele așa duse „patriotice“ din sinul naționalităților să isgonescă din sinul lor pe bieții „agitatori“, adevăca pe aceia, cari luptă pentru conservarea limbei și individualității naționale a poporului lor. Tisza se împiedecă de „agitatori“ naționaliști, pe cari și până acuma i-au luat la refec procurorii unguri, au infundat temnițele cu ei, au dictat asupra lor amenđi colosale în bani, numai și numai ca să le închidă gura și să bage gröza în șirurile luptătorilor naționaliști. Dér cine, în sensul evangheliei șoviniste, nu e „agitator“? Numai reneđații și trădătorii de neam, numai aceia, cari se la-pedă ca nisce nemernici de poporul din sinul căruia au esit și de interesele lui de viață, nu sunt „agitatori“. Dér nu merită să mai risipim vorbe în privința acésta.

Să venim la o altă parte însemnată a programului grofului Tisza. Este partea referitoare la

Invetămintul confesional séu școlile confesionale, cestiune mare și însemnată, pe care Tisza o privește din alt punct de vedere deosebit de al înaintașilor săi. Etă ce a dîs el:

Guvernul e de părere, că există încă un ram foarte însemnat al serviciului public: serviciul *instrucțiunei confesionale*. Nu sunt pentru statificarea invetămintului. E caracteristică nisuița de a înlătura societatea și de pe acest unic teren al activității sale. E generală plângerea, că asupra tuturor statul dispune, ér acum vor să se confisce o instituție înfloritore, ce are un trecut secular și la care țin cu ardere toate confesiunile. Punctul de vedere al guvernului în privința acésta este, ca pe terenul invetămintului, statul să-și caute problema sa în aceea, de a înființa școle acolo unde e necesar, a umple lacunele și a stabili de altă parte acele tipuri ale culturai, ce trebuie să se ajungă la confesiuni, — dér să nu suprimem activitatea confesiunilor pe acest teren. Datoria statului este a face, ca institutele de invetămint confesionale să fie în primul rând răspânditorele adevăratelor sentimente patriotice; *va îngriji guvernul, pöte cu mai multă rigore decât antecesorul séu, ca confesiunile să-și implinescă datoria pe terenul culturai maghiare și a invetărei limbei maghiare.* Acele institute confesionale, cari coréspund acestui criteriu, statul le va ajutara și sprijini, ca să stea la nivelul epocii și ca acele straturi largi ale societății, cari își primesc educația în școlile confesionale, să nu se împărtaşescă de cultură inferiöră.

Proiectul de lege privitor la regularea salariilor va avé efect și asupra institutelor confesionale. *Statul va ajutara*

confesiunile, pentru-ca și în sistemisarea salariilor, ele se pöta ținé pas cu statul. Stăm decî față în față cu o nouă necesitate. Sărituri în întuneric însă nu vom face.

Tisza a nimerit cuiul în cap. El nu vré, ca școlile confesionale să trecă în resortul statului, adevăca să se prefacă în școle de stat. Să rămână ele așa cum sunt, să li-se respecte caracterul confesional. — dér să fie supraveghiate cu mai mare rigore și să se ia toate măsurile pentru a-se dobénda în ele sporiu cât mai mare din *limba maghiară*, să devină adevăca în prima linie răspânditorele culturai unguresci și sentimentelor patriotice maghiare.

Om cuminte Tisza. El ne lasă școlile cu condiția, ca în ele și prin ele să ne maghiarisăm; noi să le susținem cu crunte sudori din banii noștri, pentru-ca tot cu banii noștri să invetăm unguresce și să simțim și lucrăm unguresce. Atăta „bunăvoință“ n'am întâmpinat noi până acum nici din partea celor mai turbați șoviniști din neamul lui Tisza. Nu mai lipsesce, decât să ni-se ceră, să sărutăm vergile cu cari ne lovesce politica maghiarisării și să pupăm mâna acelora, cari ne tracteză cu atăta generositate!

Săptămăna acésta s'au făcut *alegerile pentru Sobrania bulgară*. Alegerile s'au petrecut relativ în liniște, numai în puține localități s'au întâmplat încăerări. Guvernul a triumfat, cum nici el nu spera. Au fost aleși 146 deputați guvernamentali și numai 43 opoziționali.

Se remarcă reușita guvernului mai în toate orașele mari. Ministrul președinte Petrow a fost ales în trei locuri, ministrul de interne Petcov în cici locuri, tot așa și alți miniștri au fost aleși în mai multe locuri.

De câte-va zile éráși se vorbesce mult despre evenimentele ce se petrec în jurul cestiunei macedonene. *Guvernele rus și austro-ungar* au trimis Porții otomane o notă în care *pretinde introducerea de reforme în Macedonia*, și în care se stabilesc un regim de influință a celor două mari puteri, o adevărată tutelă asupra Sultanului. Scirile din urmă spun, că Sultanul a răspuns la nota numitelor puteri. În răspunsul acesta Sultanul făgăduesce, că va ținé seamă de dorințele arătate și de măsurile propuse în nota austro rusă, însă are multe de obiectat în contra controlului, ce Rusia și Austro Un-

garia ținesc a-l pune asupra lui sub forma comisiunilor de control compuse de agenți și dragomanii ruși și austro-ungari. Pozițiunea Sultanului o îngreuneză și faptul, că toate puterile europene au aderat la nota austro-rusă, el se află decî față 'n față cu toate statele și guvernele continentului nostru. Trebuie decî vrënd nevrënd să se plece și să esecute poruncile ce i-se impun de puteri în interesul „pacificării“ Macedoniei și a restabilirii liniștei în Balcani.

Dilele trecute a fost o *întîlnire de împărați la Wiesbaden*. Tarul Nicolae al Rusiei și împăratul Wilhelm al Germaniei, conform unei înțelgeri de mai înainte, s'au întélnit aici, ca să schimbe păreri asupra situațiunei politice universale. Se crede, că la Wiesbaden s'a discutat mult asupra situațiunei din Orientul european și din Extremul Orient, unde Rusia e direct interesată, și că s'a stabilit o deplină înțelegere între capii celor două mari împărății asupra modului de procedere în aceste două cestiuni ce preocupă diplomația.

Congregația comitatului Arad.

În ziua de 4 Novembrie s'a ținut congregația de toamnă a comitatului Arad, la care au participat și Românii în număr mare, luând cuvântul la mai multe chestiuni și combătënd cu energie.

La celebrarea amintirei lui Francisc Deak a luat cuvântul Dr. Ioan Suciu începënd să vorbescă romănesce. Șoviniștii au vrut să-l împiedece, cerënd să vorbescă unguresce. D-l Suciu însă continuând romănesce i-a probozit réu pe Unguri, pentru-că nici atunci când ei fic, că s'arbitoresc amintirea unui bărbat al lor, care i-a împăcat cu împăratul și a căutat să-i împace și cu naționalitățile — n'au răbdare să asculte pe cineva când vorbesce romănesce. Apoi a declarat, că și Românii sunt de părere, ca amintirea lui Deak să fie trecută cu laudă la protocol.

Cetindu-se apoi raportul viceșpanului *Dalnoky*, d. M. Veliciă ia cuvântul și cu aspre cuvinte veștezesce acel raport, esprimându-și mirarea, că d. viceșpan nu a raportat conform adevărului despre măcelul de la Șepreus întâmplat la 7 Mai și în care au fost ucisi 6 Români ér alții 12 au fost răniți, în cât au zăcut luni de zile. Viceșpanul vorbesce despre revolta poporului. Nu este adevărat. Poporul nu s'a revoltat, ci și-a reclamat dreptul de a-și alege slujbașii, și cu toate acestea au fost măcelăriți atăția ómeni. Declară în numele Românilor, că nu primesc raportul.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Tata-Moșu.

Din volumul „Clipe de repaus“, seria II.
De Sorcovă.

Sunt solemne pentru mine clipele de linisce sufletescă, în care uitându-mă de miseriile prezentului, cutrier cu gândul cărările din trecut ale vieții mele. Câte enigme neînțelese odinoriă îmi par din perspectiva dîlei de ađi lucruri atât de clare și pline de înțeles și éráși multe lucruri din trecut, pe care mi-se păruse că le înțeleg, ađi 'm-au devenit enigme. Câți mentori și tovarășii iubii ai vieții îmi răsar din întunerecul vremilor, de cari mörtea numai m'a despărțit, și câți prietini mincinoși, cari m'au părăsit în mijloc de drum, la greu și la nevoie, tocmai când trebuiau să-mi fie mai apröpe!

Desfăcënd așa frul incurcat al vieții mele trecute și urmărindu-l până apröpe de 'ntunerecul urzei sale, până 'n primii ani de copilărie, — între primile amintiri, care

s'au imprimat în memoria mea pornită să se formeze, un chip blând și drag întélnesc.

Cele mai vechi amintiri mi s'au păstrat ca impresii isolate din etatea de 3—4 ani. Etă-le. Un car încercat cu mobile, avënd pe de-asupra câte-va scaune cu picioarele în sus, avea să trecă prin pörta de zid a curții noastre! Va trece ori nu?... Unii diceau că da, alții diceau că ba. Tata-moșu dicea și el, că ba. N'ascultară pe bătrân, ca să descaroo scaunele de sus. Vizitiul pe un noroc dete bicu cailor, caii o porniră înainte cu încordare, ... rap-rap-rap se ađi și scaunele de sus răsaseră fără picioare. — Una. — În fundul curții era o pasere mare, vultur ori ce-o fi fost, nu știu; era legată cu un lanț de un copac, și se repeđia într'una după bobocii de rațe, după pisicuțele, care se apropiuau prea tare de ea. Eu pu îndrăsniam să mă apropiu de năprasnica lighionă, decât numai sub paza bunicului, care mă purta de mână și-i arunca paserilor bucățele de ficat. — Altă amintire preistorică a vieții mele! — În fine încă una!

Aveam o slugă în curte, care era meșter în fluera. Fie-că tăia lemne, fie-că sta în grajd la vite, — el fluera din gură

numai, fără nici o uneltă, cu atăta măiestrie, — încât eu știu că-l admiram. Am cercat să-l imit. Cu neputință. Și plängeam să mă prăpădesc, că eu nu știu fluera. Alergam apoi drept la tata-moșu, și săriam pe genunchi și cu ochii plini de lacrimi îl solicitam să-mi potrivescă el gura, ca să pot fluera ca Ion. O operație, care nici cum nu voia să succedă! — Vă puteți imagina, cât plâns era apoi pe tema asta! Etă primele elemente răslețe și isolate, cari s'au păstrat din epoca formațiunii conștienței și a înjghebarii memoriei mele.

Aceste trei imagini sunt cele mai vechi, cari s'au imprimat în memoria mea, și ađi, când mi le renoesc, le întrevéd ca sub un voal alb prin negura de vremi. Îmi pare ađi ciudat, cum din impresiile prime ale vieții mele ce mi-s'au păstrat până acum, imaginea părinților îmi lipsesce cu desevêrsire, câtă vreme icóna blândă a lui tata-moșu mi s'a fixat în creeri de-odată și împreună cu acele prime impresii, în chip trainic și nedespărțit.

Un bătrân sdrevén, rumen la față, cu barba căruntă și cu ochii zimbitorii, de-o bună-tate fără sémén, imaginea lui mi se

arată la scena cu scaunele din vârful carului, la amintirea de paserea cea mare din curte și la durerea ce o simțiam pentru inferioritatea mea artistică în măiestria fluieratului....

Tata-moșu era protopop și ținea la biserică și la cele sfinte, nu din oficiu, ci din profundă și curată evlavie. Veniau ómenii de pe patru hotaré cu jalbe și necasuri la el. La toți le da câte un sfat bun și nemângăiat nu pleca nimeni din casele lui. Și avé putere rugăciunea lui tata-moșu, de vindeca de bóle năprasnice pe cel ce se atingea de patrafrul lui sfințit.

De câte-ori nu se scula bătrânul în toiul nopții, își lua toiagul în mână și molitfelnicul subsuöră și pleca la cutare bolnav; și mergea bucuros, ca omul care soie, că are să facă un bine. Așa era tata-moșu, omul lui Dumneđu, și pace!

El m'a invetăat „Tatăl nostru“ și „Credul“, cu el mergeam Sămbăta la vecernie, și cu el mă 'ntorceam Dumineca dela Sfta liturgie. Tot cu ajutorul lui am învăns primele greutăți ale alfabetului și el m'a invetăat cântările dela liturgie și glasurile.

Nu-i vorba, că și era mândru de mine

La propunerea comitetului permanent de a se vota 30.000 corone pentru îmbunătățirea pensiunii dirigătorilor comitatensii, d. Dr. *Luciu* în tonul indignării spune, că poporul nu mai poate plăti atâtea dări, ér Dr. *Stefan C. Pop* rostesc un discurs fulgerător în limba unghurească, ca să pricépă și domni de la putere, și spune că comitatul și acuma plătesce de se pețese pe urma lui *Krivanyi*, deregătorul acela hoț, care a furat aproape un milion de corone, ér colegii lui timp de 15 ani n'au băgat de seamă hoțiile lui. Și acum la aceștia să le mai mărim pensiile?

Românii (afară de *Ion Beleş*) au votat contra în număr de 65, însă n'au avut majoritatea și astfel noul bir s'a votat.

D-l Dr. *Stefan C. Pop* făcù apoi propunere, ca să se pornescă cercetare disciplinară contra fibirului, adunarea să exprime vot de blam conducătorilor comitatului și să se voteze ajutor familiilor nenorocite. Oratorul își motivéză propunerea pe larg. La această chestiune a luat cuvântul și d-l *Mihail Veliciu*, descriind pe larg întâmplările din *Șepreus*, cunoscându-le prea bine, fiind și d-sa d'acolo. Discursul d-lui *Veliciu* a fost sgomotos aplaudat de Români. Detaliurile măcelului au fost descrise cu multă fidelitate, fibirul *Csukay* apostrofat strașnic și peste tot discursul acesta a fost urmat de manifestații sgomotoase de indignare din partea Românilor. Președintele a chemat la ordine pe Dr. *Stefan C. Pop* pentru că a ținut cuvintele: „*Sângele acesta cere răsbunare! Noi ținem minte!*”

La chestiune a vorbit și *Rusu Șirianu*.

Congregația s'a continuat și a doua zi, *Joi*, cu aceeași animație.

Adresele orașelor *Seghedin* și *Clușiu* pentru maghiarizarea armatei au fost combătute de d-l *M. Veliciu* și *S. Secula*. În această zi ivindu-se o certă între *Török Géza* și Dr. *Pop*, acesta i-a ținut lui *Török*: „*Ești un miserabil!*”. Pentru aceste cuvinte d-l Dr. *Stefan Pop* a fost amendat cu 100 corone, ceea-ce provocă mare indignare la Români.

La adresa comitatului *Scepuș*, care cere a se aduce o lege în care să se acorde dreptul electoral numai celor ce știu scrie și vorbi unghurește, combate Dr. *St. C. Pop* și *Rusu-Șirianu*.

Astfel adunarea din *Arad* a fost sgomotosă și bogată în emoțiuni.

SCIRILE DILEI.

— 25 Octomvrie v.

† **Zaharie Boiu.** Unul dintre cei mai vrednici bărbați ai bisericii gr. or. române, *Zaharie Boiu*, protopresviter, asesor consistorial, fost redactor prin anii 60 al „*Telegrafului Român*”, după *Barițiu* sece-

tar l al Asociațiunii, membru corespondent al Academiei române, fost profesor, distins scriitor și orator bisericesc, a re-pasat ér în Sibiu în etate de 69 ani. Inmormântarea se face Duminecă, în 8 Noemvrie, la órele 2 p.m. Repausatul era de nascere din *Sighișóra*. Regretele tuturor Românilor îl însoțesc la ultimul locaș.

De la curtea cu jurați. În zilele de 5 și 6 Noemvrie s'a judecat procesul celor trei Români din *Sânpetru*: *Dreghic*, *Creangă* și *Dragoș*, cari au bătut pe sasul *Sederz* așa, că din acea bătaie i-s'a tras mórtea. *Dreghic* (apêrat de Dr. *Mănoiu*) a fost condamnat la 1½ an temniță, *Creangă* (apêrat de Dr. *Zakarias*) și *Dragoș* (apêrat de d-l *Virg. Barbulovic*, subst. d-lui Dr. *Mețianu*) au fost achitați. Astăzi se judecă procesul de pruncucidere a unei fete din *Făgăraș*.

Vecernia la Sași. Diarul șasesc „*S. D. T.*” din Sibiu publică în numărul său de la 2 Octomvrie o corespondență din *Brașov*, în care cine-va se plânge, că serviciul divin de *Sâmbăta* și *Dumineca* după amiazi se ține fără să fie de față poporul. „Nu numai în *Brașov*, ci și în alte părți — ție corespondentul — s'a vădut, că serviciul de după amiazi în bisericile evanghelice se face numai de popă, fără să fie vr'un credincios de față. În *Germania* unde s'a observat același lucru, s'au ajutat prin aceea, că s'a mutat óra de la 2 la 6 óre și s'a îmbogățit conținutul vecerniei, ca să fie mai atrăgător pentru popor. Din aceleași motive presbiteriul șasesc din *Brașov* în ședința de la 22 Septemvrie a hotărît, ca *vecernia de Sâmbăta* să nu se mai țină de loc, ér cea de *Dumineca* să nu se mai țină la órele 2, ci la 5 sau 6 séra, și anume vara în biserica parochială din cetate, érna în cele trei biserici filiale, în cari se încăldește. Afară de acesta în tot-déuna să se țină pe lângă „liturgia” obișnuită și câte o predică.

În legătură cu acesta amintim, că săptămâna această s'a urmat o mică polemă în fóia șasescă din localitate asupra importanței testamentului vechiu în religiunea evanghelică. După cum se vede din această polemică, rezultată dintr'o conferență învățătorescă ținută în *Ghimbay* și unde s'a discutat această chestiune, — printre Sași se află unii de aceia, cari nu dau nici o importanță „basmelor jidovesci,” — cum le numesc ei, — din testamentul vechiu.

Căsătorii. D-l *Augustin P. Leményi* își va serba cununia cu d-șóra *Luisa Fuix* Duminecă în 15 Noemvrie. Ceremonia va fi săvârșită după ritul gr. cat. în casele d-lui *Francisc Réty* din *Brașov*, str. *Elisabeta* Nr. 3.

— D-l *Virgil Stanciu*, își va celebra cununia religioasă cu d-șóra *Emilia Deac*, Du-

minecă în 15 Noemvrie în biserica gr. cat. din *Roșia de Secaș*.

— D-l *Constantin Georgescu-Călărășanu* și-a serbat cununia religioasă cu d-șóra *Sofia N. Șandru* în ziua de 1 Noemvrie st. n. în *Brăila*. Sincere felicitări!

Mare pacoste pe o comună. Ni-se scrie din jurul *Mediașului* următoarele: „On. Redacțiune a „*Gazetei*” este rugată a da loc următoarelor întâmplări, ce din isvor sigur le-am auzit, că s'au petrecut în comuna *Velț* (comit. *Târnavei-mici*) Ómeni *Vrednici* din această comună mi-au istorisit, între lacrimi și suspine, că sórtea la care au ajuns și asupririle ce le îndură sunt mai rele de cât în timpul iobăgiei. Fostau Români comunei *Velț* și sunt și adî ca tot-déuna popor pacinic și sirguincios; trăit'au în cea mai bună înțelegere între ei și cu conlocuitorii lor sași, — dér de când i-a pus păcatele de au ales și primit ca notar pe *Ioan Moldovan*, perit'a dintre ei pacea, bună înțelegerea, și locul lor l'au cuprins vrajba și tótă réutatea. „Ne-a cădut pe cap ca un blestem de la *Dumnezeu* domnu notarêș *Moldovan*” — așa imi spuneau acești nefericiți Români — „de care la venirea lui în comună le-gaserăm frumoșe nădejdi, însă amar ne am înșelat”. Imi spuseră, că notarul *Moldovan* n'a avut și n'are milă de popor, îl tractéză în mod cât se poate de réu, îl asupresce și nedreptățește. Din cauza aceasta în diferite rânduri s'a făcut arătare în potriiva lui, însă dreptatea tot-déuna a eșit cu capul spart. Cercetările ce s'au cerut contra notarului de la vicespanul comitatului s'au făcut ce e drept, însă urmarea a fost, că s'au trimis pe capul poporului trei jandarmi, cari în decurs de trei luni cât au stat în *Velț* s'au convins înșiși, că în comună e pace și liniște. N'a fost destul atâta. În nóptea de 25 Septemvrie venind notarul de la *Basna*, ție că cineva ar fi descărcat arma asupra trăsorei între hotarul *Velțului* și *Basnei*; co-cișul notarului fù nimerit. Unii cred că nu s'a comis vr'un atentat asupra notarului *Moldovan*, ci s'a slobođit pușca lui, rămând la grumazi și spate pe co-ciș. Totul e un lucru misterios. În urma acestui fapt și sub pretext de a se afla închipitul „atentator”, bănuind pe unul și pe altul, au fost deținuți o mulțime de ómeni cinstiți, — însă nu s'a putut afla nimic contra lor. Și acum urméză culmea: În urma pîrturilor notarului, că vréu să-l omóre, poporul se pomeni în una din nóptile acestea, pe la 12 óre, c'un escadron de husari. Spaima poporului fù nespus de mare, copiii țipau, femeile sbierau de frică. Husarii, fără să mai întrebe pe locuitorii, au scos vitele de prin grajduri și le umplură cu cai de ai lor. După spusele ómenilor, înșiși căpitaniii escadronului de husari să miră, că de ce au fost comandați în comună, unde poporul e pacinic și li-

niștit, ér notarul — dus de păcatele lui — s'a strămutat locuința în *Boian*, comună ținătoare de cercul *Velțului*. Am cređut, d-le *Redactor*, că e bine să se știe acesta de marele public, care cetesce fóia d-vóstră, și de aceea mi-am luat voie a vă împărtăși pacostea cea mare ce a dat peste bieții Români din *Velț*. — *Călețorul*”. — Am dat loc acestei informațiuni despre adevărata căreia răspunde autorul. Dcă într'adevăr lucrurile descrise s'au petrecut întocmai, mai marii administrației sunt datori a face să se curme relele și poporului să i-se facă dreptate.

Comitetul parohial gr. or. din Marcoș va aranja o producțiune declamatorică-teatrală, împreună cu dans, cu concursul inteligenței din localitate și împrejurime, cu ocaziunea sfințirii școlei de nou edificată, la 2 (14) Noemvrie 1903, în localitățile școlei. Inceputul la 6½ óre séra. Prețul de intrare: de familie 2 cor., de pers. 80 fil. Venitul curat este destinat pentru ajustarea școlei cu cele trebuincioșe. Contribuirile peste taxă și ofertele maritimose se primesc cu mulțămită și se vor publica prin fiare. Program: 1) Cuvânt de deschidere. 2) Uită mamă colo'n sat, de *G. Dima*, cântare. 3) Buna înțelegere, trialog, de *M. Drăgan*. 4) Nevoia, poezie de *M. Anastasiu*. 5) Spusu-mi-a frunza de vie, cântec popular. 6) Ce nici prin minte nu mi-a trecut, monoiog de *A. Pop*. 7) Țiganul sfânt, anecdotă de *T. Seranță*. 8) Teatru: „*Cinel-cinel*”, comedie într'un act, de *V. Alexandri*. După producțiune urméză dans.

Vândare de semințe de pădure. Ministrul r. u. de agricultură a compus un tablou despre semințele de pădure oferite spre vândare de către proprietarii de păduri din patrie. Tabloul acesta se poate vedé în biurolul camerei de comerț și de industrie din *Brașov*.

Corone eterne. D-șóra *Teresia Pipoș* dăruiesce fondului véduvelor și orfanilor meseriașilor români, întemeiat de „*Reuniunea sodalilor români din Sibiu*”, pentru odihna sufletului neuitaților sei părinți, suma de 2 cor. La același fond *Rachila* lui *Lazar Stoa*, a dăruit pentru odihna sufletului neuitatului său ginere *Alexandru Tában*, zidar, suma de 1 cor.

Al 42-lea. *Cassariatul* „*Reuniunii române de înmormântare din Sibiu*” a solvit moștenitorilor reposatului *Alexandru Tában*, zidar, fost membru al numitei reuniuni. ajutorul statutar. Acesta este al 42-lea cas de moștenire în sinul reuniunii noastre de înmormântare.

La fondul de 20 bani, întemeiat de „*Reuniunii sodalilor români din Sibiu*”, pentru acuirea unei case cu hală de vândare pe seama meseriașilor români, la stăruința d-lui *Stefan Mircan*, cleric în cursul al III-lea al seminarului „*Andreian*” din Sibiu, următorii elevi ai cursului al III-lea teologic au dăruit câte 20 bani, și

tata-moșu. Nu era popă, care se abătea pe la domnu protopop în treburi de ale bisericii, nu era dascăl în tot protopopiatul, căruia să nu fi prezentat tata-moșu pe „nepotu-său”. Și din plocoanele ce le aduceau ómenii și mai cu seamă muierile, care avén vr'o trebă la domnu protopop, mă alegeam tot-déuna și eu cu câte ceva, ba cu o prescură, ba cu 2 ouă, ba cu o părechă de pui, ba cu un purceluș. E-hei, că nu era numai éc'asa, să fii tu nepotul domnului protopop! Simțiam și eu trebă asta și eram mândru și țineam la tata-moșu mai mult decât la tata și la mama.

Și era altfel pe vremurile acele. Casa moșului era ca un han. Óspeții se pîrindau la noi săptămână de săptămână cu duimul și cine apuca să vină la noi, nu scăpa cu una cu două. Fișpanul, solgăbierul, vládica, ghinerarii dela cătane, omisiile diferite, decât aveau vr'o cale prin satul nostru, apoi trăgeau drept la casele moșului și intrau cu cai și căruță cu tot în curțile lui, unde se ospătau și se veseliau, de-i duceau vestea lui tata-moșu. Ér tata-moșu pe cât de bun și de bucuros era tot-déuna, imi părea cu aceste prilejuri

încă odată pe atâta. Par' că-l véd. Le eșia óspeților în cale, îi strîngea în brațe, îi săruta pe frunte și-i conducea în casă, câtă vreme slujnicile alergau la trăsuri și adunau bagajele óspeților. Trásurile intrau în șopron, ér caii în grajd. Fên și ovés avea tata-moșu berechet. Cred că și caii străinilor plecau dela el cu cele mai plăcute suvenirii!

Imi aduc bine aminte de bucuria generală, care învăluia casele și curtea întrégă, cu astfel de prilejuri. Voia bună a lui tata-moșu se revârșea asupra tuturor și nu vedeai la noi decât veselie, o grabă bucuróasă, o mișcare neastîmpêrată și alergături prin curte, ca la nuntă. Numai printre bieteles galițe era spaimă și óróre. Ele plăteau cu vieța dragostea de óspeți a lui tata-moșu.

Par'că era făcătura! Nu trecea un ceas-două după-ce sosia vr'un óspe, și țanc! se deschidea șfiit — tot-déuna șfiit! — portița de cătră uliță și n momentul următor răsăriau de după portiță ca trei frați gemeni, 3 cioroi hămisiți, cu dipele sub roci; era taraful de curte al lui tata-moșu, trei țigani ceterași, cari deși ședeau într'un

sat vecin, nimeriau tot-déuna la vreme la noi. Ei închideau portița lin, ca să nu facă sgomot și rămăneau stând pe loc, și viriți unul într'altul ca nisce păcătoși, și nu se mișcan din loc până nu-i zăria tata-moșu, care-i lua la început tot-déuna cu furca lungă, de gândeai, că *Dómne* feresce, cum nu-i are la stomac.

— Uf! croncanilor! — îl auđiai răs-tindu-se cătră ei — n'ar mai fi pomană de voi; da voi ce căutați aici?... ați mirosit hoitu, ei?... Cărați-vé, să nu vé véd.... Uite, că se pârlesc păreții casei de fața vóstră.... Nu v'am spus să nu mai puneți piciorul în curtea mea până nu vé spălați!...

Apoi începea tata-moșu să ridă, ér țiganii se repeđiau să-i sărute mânilor și să borborosescă nisce vorbe de scusă. Ér tata-moșu-i îndrepta întâiu la bucătărie, ca să îmbuoe oeva, că nu-i plăcea cântecul țiganilor nemăncăți.

Într'aceea în bucătărie mișunau muierile din vecini, care alergau să ajute bu-nichii la trebă. Cantorul și clopotarul, ispravnicii indispensabili ai curții protopopesci, vinau prin curte după găini, rațe și gâșce; le prindeau, le tăiau și le cărau în

bucătărie, unde rășvarele cu apă fierbinte le așteptau fumegând. Nu trecea o jumătate de cés și auđiai ólele clocotind, cratițele sfirând la foc și nori de aburi calđi și aromați își făceau calea pe ușa deschisă a bucătăriei, în cât *Burcuș*, cănele din fundul curții, își muta locul și nu era chip să-l alungé de lângă ușa culinii; adulmea méreu, da din códă și-i lăsa gura apă. Într'un târđiu apărea și dascălul, care cu astfel de prilejuri șcia tot-déuna să-și gă-sescă o trebă pe la domnu protopop.

Până pe vremea mesii își isprăvian domnii sosiți treburile, pentru care venise, decât avuseră vr'o trebă peste tot, ér decât nu, își făceau poftă cu câte un păhărel de rachiu fierț din prunele din grădina lui tata-moșu și gustau ceva mezeluri.

În 2—3 ceasuri prânđul era gata. Cioroi cântau: „*Deșteptă-te Române*”. Acesta era signalul, că supa este pe masă. Măncările erau cam aceleași pentru toți óspeții.

Vara: o supă de găină cu tăieței, tocană de pui cu smântână, apoi friptură de rață și de gâșcă, ér la urmă scoverđi și póme; printre ele și după ele: óla cu vin.

anume: Alexandru Anca, Ioan Andrei, Ilie Beleuță, Ioan Bișcovan, Victor Both, Sever Bran, Nicolau Butenlac, Ilariu Cogan, Aurel Crișan, Iosif Dumitru, Petru Dumitrescu, Nicolau Georgescu, Dumitru Grecian, Ioan Handa, Augustin Istrate, Vasiliu Lăpuște, Ioan Maxim, Emil Miclea, Stefan Mircean, Miron Moldovenescu, Teodor Muica, Octavian Murășan, Ioan Neagoie, Aurelian Oancea, Aurel Oprean, Nicolau Perian, Remus Perian, Romul Platoș, Romul Pop, George Popovici, Nicolau Regman, Remus Roșca, Eremie Ticușan, Vasiliu Trifa.

La același fond au dăruit d-nul Ioan Irimie din Becicherecul-mare 1 corună și Victor Tordășianu, 20 bani.

Repausul dominical la farmacia. Duminică 8 Noemvrie, dintre farmaciile din cetate nu va fi deschisă după amiazi decât farmacia d-lui *Eugen Neustädter* din Tergul grâului Nr. 7.

Restaurantul de la Gewerbeverein a fost împreunat cu rețeaua telefonică, (Nr. 153) așa că cine vră să comande vr'o fleică, se poate servi acum de telefon. Popicele se pot abona de către societăți, aici se află here de Budweiss, ér bucătăria se bucură de cel mai bun renume.

Avis pentru mame cu grije. Cel mai bun scut contra bôlelor de copii este decât năzuim într'acolo, ca copii să se desvôle îndestul ca să pôta rezista contra bôlelor. In Englitera mortalitatea copiilor de aceia este mai mică ca la noi, fiind-că se dă atențiune la desvoltagea copiilor. Nu esista familie care să nu dea copiilor pe timpui de iarna untură de pește un mijloc nutritor care are efect forte mare din cauza marei substanțe alimentară. Este adevărat că copii nu au luat bucuros până acuma acest medicament, dér de când s'au introdus în circulație untura de pește a lui Zoltan cade ori și ce pretext, având acest medicament mare căutare, așa că puține familii sunt unde ar lipsi. Se pôte căpăta în tôte farmaciile.

Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat și jur.

Acastă reuniune și-a ținut adunarea generală în 4 Octomvrie a. c. st. n.

1. D-na presidentă, prin o vorbire avântată amintescă, că desvoltagea frumôsă de până acum a reuniunii noastre, este a se mulțumi interesului sincer, ce s'a manifestat din partea societății românesce, așa cât, în timp relativ scurt, ni s'a dat posibilitatea să înființăm școala noastră de fetețe, cu care cu tot dreptul ne mândrim. Și-a exprimat convingerea, că cu toții simțesc: ce însemnă a avé în munții noștri o școlă de fetețe bine îngrijită; și de aceea cu toții suntem uniți în cugetul și dorul, de a contribui cu inimă sinceră și fără considerațiuni particulare la înaintarea școlii noastre. După care salutând pe cei prezenți, carți au convenit din adevărată iubire de cauză, a declarat adunarea deschisă.

(Ola cu vin era specialitatea lui tata-moșu. Dăcea că vinul tras în sticle își pierde aroma.)

Iarna lua porcul împărăția galițelor: o zamă acră cu bucăți de cârnați afumați, o ôla cu varză (sarmale), apoi costițe de porc, cârnați și cârtaboși fripiți, și în fine scoverți s'eu plăcinte. Tocana de ôie, mielul la frigare și ciorba de fasole verde drésă cu crâmpie de slănină, făceau variația în diferitele sesone. Așa era masa de gală la tata-moșu.

Bunica, fie iertată, nu scia multe feluri de bucate, mai cu sémă nu se pricepea la „bălmăjilele“ dela oraș, cum dăcea ea, dér ce scia, apoi și scia. Își lingeau domni degetele când mâncau la noi, și mulți își făceau calea întorsă pe la tata-moșu numai de dragul tocăni, s'eu a sarmalelor, pe care un stomac cu memorie bună nu le putea uita odată cu viața. De câte-ori n'am vădut ofșeri mari cu gulere de aur și domni, carți veniau cu patru cai și cu două slugi pe capra dela calésce, cum se îmbulțiau ca să sărute mâinile mamibune pentru mâncările împărătesce, ce le gătise, ér pe tata-moșu îl strîngeau în brațe și-l sărutau de câte-ori goliau câte un pa-

2. Cetindu-se raportul comitetului reuniunii, despre agendele acestuia, pe timpul dela adunarea generală din 2 Noemvrie 1902 până la această adunare generală, s'a luat spre sciință:

Cumcă comitetul reuniunii în acest răstimp a ținut 4 ședințe, în carți: Pentru vizitarea școlii s'au ales: d-nele Elvira Pop, Sabina Borșia, Sofia Pușcariu, Silvia Cirlea și Silvia Popovici, și d-nii preoți din loc: Petru Popovici, Alesandru Ciura, Iosif Gomboș și Ioan Simu.

S'a mai luat spre sciință, că d-nii acționari dela „Auraria“ și în anul acesta au votat reuniunii noastre un ajutor de 500 corone, și pentru „Pomul de Crăciun“ 100 corone. Și d-nii acționari dela „Doina“ încă au votat un ajutor de 50 corone. Și On. societari ai minelor: „Concordia“ și „Armonia“ din Bucium, și pe anul acesta au votat reuniunii noastre venitul după câte un băș, și că de prezent reuniunea are depuse la „Auraria“ cu 8 libele suma de 26.685 corone 51 filerți, pe lângă care mai este fondul pentru „Pomul de Crăciun“ în suma de 972 corone 47 filerți, și fondul „Corónelor eterne“ în suma de 777 corone 79 fil. și fundațiunea „Zoe și Cornelia Cirlea“, care se administreză separat și care de prezent este de 1428 corone 32 filerți. Referitor la fondul „Corónelor eterne“ s'a decis, ca în anul acesta să se servescă un parastas în biserica greco-catolică din loc, în 8 Noemvrie st. n. (la „Șftul Dumitru“), pentru bun repausul sufletelor, pentru carți s'au făcut contribuiriile.

Luându-se spre sciință cumcă d-l inspector școlar de stat, vizitând școala reuniunii în decursul anului școlastic expirat, a lăudat progresul, ce l'a aflat, dér s'a exprimat, că edificiul școlar nu ar fi corăspundător, pentru luarea măsurilor necesare s'au emis în comisiune toți membrii de încredere, și anume d-nii: Mihai Cirlea, Romul Furdui, Petru Popovici, Dr. Vasile Fodor, Aurelian Danciu, Iosif Gomboș, Dr. Laurențiu Pop și Ioan Simu.

3. Rațiociniul dómnei cassere, Silvia Cirlea, deja censurat din partea comitetului, aflându-se esact și în ordine, s'a aprobat, dându-i-se absolutul, și votându-i-se mulțămită.

4. Pe anul școlastic 1903/4 s'a primit budgetul propus de comitet, cu o sumă: la intrate de 2408 corone 60 filerți, la erogațiuni 2070 corone.

5. Pentru încasarea taxelor și înscrierea membrilor noi s'au ales în comisiune: d-na Ana Gomboș și d-nii: Dr. Georgiu David și Petru Macaveiu, și s'a suspendat ședința pe câte-va minute.

Peste câte-va minute, redeschidându-se ședința, d-l Dr. David a raportat, că au solvit 10 corone d-na Ana Filip, câte 5 corone: d-l Mihai Cirlea, d-na Silvia Cirlea, d-nii: Dr. George David, Aurelian Danciu, Silviu Lazar și Romul Furdui. Câte 4 co-

har mare de vin. Nu-i vorbă, că și era vinul ca lamura, de nu se îndurau să-l dea pe gât, decât numai după ce-și scaldau privirile în luciul lui aurii și-l tot țineau la lumină și rîdeau și dădeau din cap a minune mare.

Scie Dumneșu ce-o fi fost pe-atunci, erau alte vremuri și pace. Câte neamuri de ômeni nu s'au pîrîndat la tata-moșu! Nemți, unguri, pemacl, leși și români, — dér să se fi certat vr'odată n'tr'olaltă pentru lege și neam — Dómne feresce! Se pupau ca frații, și decât nu se puteau înțelege în limbile lor amestecate, apoi o rupeau cu toții românesce! O fi fost belșugul vremilor, care infunda tôte gurile de-opotrivă fără deosebire de neam și de lege, o fi fost o altă sémă de ômeni pe-atunci... Dumneșu se scie! Adă decât te-i pune cu vr'unul de alt neam la masă, nu face să n'ai ciomagul în-delete, căci pe la cōda mesii, decât nu mai de-grabă, s'a pornit cërta, și pornită odată, nu poți sci cu ce să va sfârși!... O fi fost belșugul vremilor, cum dăceam, or fi fost alți ômeni pe-atunci, — nu sciu ca pământul. Dér erau alte vremuri și pace!

(Va urma.)

rón, d-nele: Elvira Pop, Sabina Borșia și Ludmila Draia, d-șora Sofia Buceșan și d-nii: Dr. Laurențiu Pop, Iosif Gomboș, Dr. Alesandru Borșia. Câte 3 corone: d-șora Alma Demian, d-na Silviu Popovici și d-l Petru Macaveiu. Câte 2 corone: d-nele Ana Gomboș, Ana Lobonțiu, Sofia Pușcariu, Maria David, Maria Ciōra, Margareta Balta, Mariș Gheōnca, d-șorele: Letiția Albani, Florentina Șuluțiu, Mariōra Nicola, Lucreția David și d-nii: Alesandru Ciura, Ioan Simu, Stefan Ștef și Traian Macavei.

6. Pentru verificarea protocolului s'au ales d-nele: Sabina Borșia, Maria David și Silvia Cirlea. După care d-na președintă mulțumind celor prezenți pentru buna-voința și seriositatea, cu care au participat și la această adunare, a declarat adunarea închisă.

Abrud, în 3 Noemvrie 1903.

Alesandru Ciura,
secretar.

Convocări.

Despărțământul Reghinului, aparținător reuniunii învățătorilor gr. cat. din archidieceasa de Alba Iulia și Făgăraș, în înțelesul satutelor sale și conform concludului luat în adunarea precedentă, își va ține adunarea generală de tōmnă la 14 Novemvrie st. n. a. c. în comuna *Jernotfaia* — (Radnótfaja) — la care adunare onorații domni preoți ca directori școlastici, stimatii membrii fondatori, ordinar și ajutatori, precum și toți aceia cărora le zace la inimă cauza învățământului elementar, prin această cu tōtă onōrea sunt invitați.

Program: 1. Ascultarea serviciului divin la 9 ore. 2. Esmiterea comisiunilor: a) pentru critica prelegerei practice, b) pentru aprețierea disertațiunilor cetite în adunarea prezentă, c) a acelei pentru constatarea membrilor prezenți, culegerea taxelor și înscrierea de membri noi. 3. Ascultarea prelegerei practice: „proposiția simplă pură“ din limba maghiară cu elevii din despărțământul al III-lea, de învățator local Vasilie Cioloca. 4. Deschiderea ședinței. 5. Citirea protocolului luat în adunarea de primăvară. 6. Gregoriu Bucur învățător în Fălfălu va diserta tema: „Despre reuniunile învățătoresce“, ér Alexandru Scridon învățător în Chiheriul superior, va diserta: „Stupăritul și folósele lui.“ 7. Comisiunile de sub punct 2 își fac raportul. 8. Aprețierea disertațiunilor cetite în adunarea de primăvară prin comisiunea respectivă. 9. Raportul delegaților, de la adunarea generală din Blașiu, despre decurgearea aceleia. 10. Desbaterea „Apelului reuniunii învățătorilor români sélăgeni“ cu privire la o alianță a tuturor învățătorilor gr. cat. români din Ungaria. 11. Alegerea disertațiunilor pentru adunarea de primăvară. 12. Alegerea oficialilor reuniunii pe anul 1903—1904. 13. Eventuale propuneri. 14. Alegerea a doi membri pentru verificarea protocolului. 15. Defigerea locului și timpului pentru adunarea generală de primăvară. 17. Inchiderea ședinței.

Nota. Onorații membrii sunt rugați a se presenta punctuos la ora prefăptă, ér restanțierii cu taxe restante și pe câte 2—3 ani sunt rugați a se răfui cu domnul cassariu.

Reghin, la 41 Octovre 1903.

Georgiu Maier,
președinte.

Mihail Fescu,
notariu.

Despărțământul „Aid“ al reuniunii învățătorilor gr. cat. din archidieceasa de Alba-Iulia și Făgăraș, prin această se convoca la adunarea de tōmnă, ce se va ține la 22 Noemvrie n. c. în comuna *Meșcreac*.

Cu această ocaziune își va servi iubileul activității de 25 de ani pe terenul instrucțiunii d-l învățător local Basiliu Timbuș. ér s'era se va arangia petrecere cu dans, la care prin această toți doritorii de a participa, să se considere invitați, de-ōre-ce invitări speciale nu se fac.

Teiuș, la 2 Noemvrie n. 1903.

Cornel Crișan,
președ. despărț.

NECROLOG. — Vēduva Irène Ignat năse. Kafka de Tarczalvár ca soție, Viora Ignat măr. Dr. Ciordaș ca soră, în numele lor și al multor consăngeni cu inimă sdrobită de durere aduc la cunosință trecerea la cele eterne a scumpului și neuitatului defunct **Sabin Aurel S. Ignat**, care după un grav și îndelungat morb, în etate de 25 ani, după o scurtă, dér prea fericită căsătorie, și-a dat nobilul și bunul său suflet în mâinile Atotputernicului, **Miercuri** în 4 Noemvrie a. c. dim. la 5 ore. Osēmintele pământesci ale scumpului și în veș neuitatului defunct se vor da odihnei vecinice cimiterului gr. cat. din *Beiuș* la 5 Noemvrie a. c. la órele 3 p. m.

Beiuș, la 4 Noemvrie 1903 a. c. — „Sē-ți fie somnul lin și ingerii aprópe!“

Inmormântarea lui Apostol Mărgărit.

Duminecă, 25 Octomvrie, ziua inmormentării lui Apostol Mărgărit, a fost la Bitolia o manifestație națională cum nu s'a mai pomenit în Macedonia. Au alergat Români din tôte părțile, ca să petrécă pe „apostolul românismului“. Din sinul Bitoliei unde aromăni se credeau mai slabți, apare ca prin minune o mulțime imosantă de bărbați și de femei — Români și ei, dér din cei carți se rătăciseră — ca să însoțescă la locuința de veș pe luminătorul aromănilor, că dór l'or împăca prin această și l'or face să le ierte păcatul cel mai mare, ce s'a comis vre-odată, de a fi căutat să-și părăsescă limba și să se lepede de sentimentul lor firesc. *Sângele apă nu se face*: cei rătăciți au revenit pe calea cea dréptă și această este mórtea grecismului la Bitolia. Pe mormântul prospēt al lui Mărgărit, frații certați își dau mâna pentru binele și reputația familiei al cărei părinte a murit. Fericită ocazie!

* * *

Au fost la inmormentarea lui Mărgărit 10 preoți, toți români, veniți într'adins de prin comunele românesce, unele mai depărtate decât altele.

Până și dela Ohrida, distanță de aprópe două zile de Bitolia, a venit un preot aducând cu el și insigniile bisericei române de acolo. Cincî cântăreți români și corul liceului din Bitolia intonéză pentru primă-ōră pe străđile Bitoliei cântări funebre în limba lor. O mulțime imensă de Români veniți din tôte unghiurile Macedoniei urméză cōsingul bine-cuvântând, cu lacrimi în ochi, pe acela care, prin mórtea lui, a adăugat la prețioșele lui cuceriri și un cimitir românesc. Mai tôte comunitățile românesce au fost reprezentate la inmormentare; școolele de asemenea. Comunele din prējma Bitoliei au rămas góle în acea și; învățătorii lor veniseră cu elevii împreună. Din ținuturile prea depărtate — înțelegem o distanță dela 4—8 zile — telegramele soseau ca plóia. Tōtă suflarea românescă participă la dolul acesta, căci e un doliu național. A murit acela, care ne-a dat viéță românescă, a murit Apostolul Mărgărit.

Pe lângă reprezentanții guvernului român la Bitolia, au asistat la această inmormentare și toți consuli marilor și micilor puteri. Decorat cu ordine înalte de către M. S. Sultanul, Apostol Mărgărit a avut parte și de onoruri militare, lucru care nu se face în Turcia, decât pentru reprezentanții puterilor străine. Faptul nu e fără interes pentru aromăni, căci strălucirea formei atrage pe popor, întocmai ca lumina pe insecte. S'au ținut discursuri între carți cel mai bun, pentru-că a fost și în dialect, al inspectorului *Duma*. Au vorbit frumos, dér nu în limba poporului, d-nii: Cosmelit și Zuca, profesori la liceul român din Bitolia, Demonie Mihail, director al școlii comerciale din Salonic, Pavle Hagi-goga, profesor la aceeași școlă, și un elev anume Ciara. Corone s'au depus peste 30 și numărul ar fi fost îndoit, decât s'ar mai fi găsit în Bitolia; mulți au adus corone dela Salonic. Printre aceste corone s'a observat și una depusă de ministerul instrucțiunii publice din România.

Inmormentarea lui Apostol Mărgărit
a făcut pe cheltuiala Statului român.

* * *

A doua și după inmormentare s'a pe-
trecut la Bitolia un fapt important pentru
românism. Las să vorbească scrisoarea din
Bitolia:

„Eri, adevărat Luni 13 Octomvrie, 90 de
persoane, florea inteligenței aromănesci, s'au
întreținut la liceu, ca să se sfătuiască asu-
pra măsurilor ce trebuiesc luate pentru
înaintarea cauzei române. Erau cei doi
inspectori, Duma și Ionescu, toți profesorii
liceului, institutorii din Bitolia, delegații
comunităților romănesci din Macedonia,
câți-va învățători și notabili români din
orașul nostru, ca și din comunele înveci-
nate. S'au spus păsurile, s'au consolat unii
pe alții, s'au încurajat, (și de încurajare
avem mai mult nevoie acum după mărta
înțeleptului și curajosului nostru șef). S'au
schimbat vederi, s'a discutat, s'au înțeles.
S'a dat o masă comună, care își reamini-
tesc *agapiile* dela începutul creștinismului;
s'au rostit cuvântări elogiöse la adresa
neuitatului Mărgărit, care rămâne pentru
românism ceea-ce apostolul Pavel este
pentru creștinism“.

Un alt fapt îmbucurător pentru Ro-
mâni și îndestul de laudabil pentru autorii
lui este sacrificiul bănesc pe care l'a făcut
societatea corpului didactic din Macedonia
cu ocaziunea cumpărării terenului pentru
cimitir. Etă că adevărații români își reali-
zează intențiunile. Onore lor!
(„V. N.“)

ECONOMIA.

Insemnătatea culturii grâului. (Pământul și îngrășemintele.) (Fine.)

Să vedem acum, ce fel trebuie
să fie pământul pentru ca să indese-
tuleze grâul cu hrana trebuincioasă
deplinei sale dezvoltări.

Sunt 4 elemente hrănitore de care
trebuie să ne îngrijim mai cu deose-
bire, și anume: calcea, potasa, fos-
forul și azotul. Pământurile noastre
cuprindând două din ele, calcea și po-
tasa, în câtimi îndestulătoare, le lă-
săm la o parte. — Țin însă să po-
menesc aci de locurile din susul
Moldovei din spre Prut, cari fiind
mai mult s'au mai puțin calcarose,
dau un grâu foarte bun și căutat în
țările streine: *făina disă de Botoșani*
e căutată mult de brutari, căci face
pâne foarte bună. Această e o dovadă,
că pământurile argilöse, cari cuprind
calcar ceva mai mult, sunt minunate
pentru grâu.

Din celelalte două elemente,
fosforul și azotul, cel dintâiu are ceva
mai mare însemnătate pentru noi,
căci multe pământuri, foarte multe,
nu-l mai cuprind în câtimi îndesu-
lătoare s'au într'o stare în care
planta nu-l poate folosi și e știut, că
decă un element lipsesc s'au s'a im-
pușinat prea tare, toate celelalte nu
sunt de nici un folos.

Sunt câte-va semne după care
se cunoște, decă pământul este se-
cătuit de azot s'au de fosfor; pământurile
s'eraze în azot au mai în-
tăduna o coloră deschisă s'au ru-
ginie; grâul pus în asemenea locuri,
chiar de cum ese din primăvară, ră-
mâne galben și subțire la pai și la
foie, ér spicele sunt subțiri, strinse
și pipernicite.

Decă are prisos de azot, cum
se întâmplă în locurile noue, atunci
foile cresc mari, late, gröse și ca-
pătă o coloră verde închisă. În as-
fel de locuri grâul cade și prinde
rugină cu înlesnire.

Lipsa acidului fosforic se cu-
noște după aceea, că, deși grâul pare
frumos și verde la foie, dér face spi-
cul scurt, ér puținele bobe ce le mai
are, sunt și acelea mici și ușore. În
asemenea locuri mazărea nu isbu-
tesc nici odată, ér decă semănăm
lucernă și vedem că-i merge bine,

e semn, că numai stratul de d'asu-
pra are nevoie de fosfor.

Atât locurile s'eraze prin firea
lor, cât și cele s'eraze prin cultură
vechi, trebuiesc îngrășate.

Ingrășemintele se scie, că sunt
de două feluri: unele cari cuprind
tote elementele hrănitore, cum este
de pildă gunoiul de vite, și altele,
cari cuprind numai un element, cum
sunt așa dișele *îngrășeminte minerale,*
chimice s'au comerciale.

Negreșit că unui pământ, care
n'are fosfor în de ajuns, trebuie să-i
adăugăm un îngrășemint mineral
bogat în fosfor. De asemenea, cele
care au lipsă de azot, trebuiesc în-
grășate cu un îngrășemint azotos.

Până acum nici nu ne-am de-
prins bine cu ideia *îngrășării pământului*,
ceea-ce ne îndreptătesc să pre-
vedem, că va trece multă vreme
până ce practica îngrășemintelor mi-
nerale să între printre procedeele
noștre de cultură.

Pe de altă parte, îngrășemintele
minerale sunt scumpe și prin urmare
ar fi de socotit, decă sporul de re-
coltă ce căpătăm, plătesc s'au nu
costul lor.

Este însă un îngrășemint la in-
demena tuturor, cum nu se poate mai
bine și mai eftin: *gunoiul s'au băle-
garul de vite.*

Chiar în țările unde se între-
buințază îngrășemintele minerale pe
o scară foarte întinsă, tot gunoiul
este îngrășemintul de temelie ér toate
celelalte îngrășeminte numai îl în-
tregesc.

De obicei nu se guoesc de-a-
dreptul grâul, ci planta premergătoare:
de altmintrelea plantele nu se folo-
sesc de gunoi, decă după ce acesta
s'a prefăcut, și această prefăcere ține
3 s'au 4 ani, după cum e și pământul.
Negreșit, că înfrurirea cea mai
mare o are în anul I-ii și apoi scade
din ce în ce mai mult până în anul
al III-lea s'au al IV-lea, când e ne-
voie de o nouă gunoie.

De gunoiu nu se bucură numai
grâul, dér și buruenile, căci decă
sunt multe, îi iau înainte și-l înăbu-
șesc. De aceea gunoiul se dă tot-
deuna plantelor prășitoare, rânduie
înaintea grâului.

Gunoiul, pe lângă că întorce
pământului elemente hrănitore luate
prin diferite recolte, mai are și în-
sușirea de a prefăce pământurile.
Astfel gunoiul păios ușurează locu-
rile prea tari, ér cel putred întăresc
s'au închiagă pe cele ușore (nisipöse).

Un hectar se guoesc cu 20.000
până la 30.000 kilograme de gunoiu
făcut (putred) și chiar cu mai mult,
după cum e și locul de s'eraze.

Gunoiul de oi nu priesce grâu-
lui, fiind-că e prea iute, din care
pricină grâul crește ierbos, face bobe
puține, cade și prinde ușor rugină.

Gunoiul de paseri, deși este un
îngrășemint tare, totuși ar prinde
mult bine, decă s'ar imprășcia pri-
măvara pe holdele s'au părțile acelea
de holde, cari au eșit prost din iernă
s'au cari au rămas înapoiate din *pri-
cina ploilor și rēcelilor.*

Pentru parte din pământurile
noștre storse de fosfor prin cultură
neîntrerupte, *praful de ose*, care e un
îngrășemint bogat în acest element,
ar fi foarte nimerit.

(„J. S. Centr. Agr.“)

P. Mihăescu.

Hrana țeranului.

D. I. Kalinderu, harnicul administrator al
Domeniilor Coronei din România, a trimis agenți-
lor de pe aceste domenii, următorea importantă
circulară, care va fi cetită, suntem siguri, cu un
viu interes de cetitorii noștri.

Am avut adese-ori prilej să mă în-
trețin cu d-vostre despre starea economică,
culturală și morală a populațiunei noastre
rurale, și despre mijlocele prin cari s'ar

pute îndrepta. Cercetând lipsurile de cari
sufără, am văcut cu toții, că sunt nume-
roșe și că sunt încă multe de făcut până
o vom pute aduce la o situație satisfac-
tătoare.

Astăzi doresc să vă vorbesc despre
hrana țeranului nostru, care e de cea mai
mare însemnătate, atât ca factor în pro-
ducțiune, cât și pentru viitorul neamului.

Este cunoscut, că țeranul nostru se
hrănesc rău. Pricina nu este însă numai
lipsa relativă de mijloce, căci chiar și cei
cari stau mai bine, nu au destulă băgare
de s'au pentru hrana lor, ci în bună parte
și neindemănarea în gospodărie și lipsa cu-
noscințelor celor mai elementare de igienă
și de păstrarea și pregătirea alimentelor.
De asemenea țeranii noștri nu sunt încă
destul de pătrunși de folösele unui nutri-
ment bun, cum sunt locuitorii altor țări,
de pildă Români de peste hotare. Aceștia
îngrijesc de traiul lor și sciu cum să se
chivernisească pentru a avé tot anul mân-
care de ajuns, bună, și mai cu s'au potri-
vită timpului și muncii, ce au de făcut.

Poporul nostru n'are aproape nici o
grijă pentru hrană, și nu se gândesc nici
la ceea-ce ar mai pute avea cu puțină os-
tenelă și mai puțină bună-voință. Din a-
cestă cauză e lipsit de tăria de muncă a
țeranilor străini, n'are nici fisicul puternic
al strămoșilor și, în loc să dea naștere
unei generațiuni vinjose, vedem copii slabi
și nedezvoltați. Neîngrijindu-se în de-ajuns
nici în ce privește sănătatea, e bantuit
într'o măsură mult mai mare de diferite
bôle, și grele și ușore, cari l' slăbesc, îl
rețin dela lucru și l' fac să cheltuească până
la vindecare adesea mare parte din avut.

Pentru înlăturarea, fie chiar parțială,
a acestui rău, ale cărui urmări se întind
departe în toate firele vieții, mi-am îndrep-
tat de mult privirea asupra mijlocelor, cari
puteau duce mai sigur la isbândă. N'am
încetat un moment a mă gândi la acesta,
dér fiind-că era greu a face pe țeranul no-
stru, ca pe ori-care altul, a se hrăni și a
se îngrijii mai bine, fără a-i înlesni acesta
prin îmbunătățirea stării lui materiale și
culturale, a trebuit să iau întâiu alte măsuri.

Pentru partea materială am introdus
o agricultură mai pricepută și am reinfiin-
țat crescerea de vite bune, care era odată
în florie și alcătua basa bunei stări la țară.
Intr'adevăr, vitele dându-ne măsura bogăției
țeranilor, merită a fi cât mai bine ținute,
atât ca îngrijire, cât ca și rasă. Pe lângă
împărțirea de semințe de nutreț, cultura
fēnetelor artificiale etc., am adus pe toate
domeniile reproducători de rasă, puși gra-
tuit la dispoziția locuitorilor, și am intro-
dus concursurile de vite cu premii.

Deși această ultimă măsură nu e luată
decă de vr'o doi ani, nu putem decă să
ne bucurăm de rōdele dobândite și să do-
rim din inimă, ca să se răspândească cât
mai mult. Am stăruit mai departe pentru
răspândirea culturii unor plante, precum:
inul, cânepa, cartofii etc., care s'au nu
era de loc practicată, s'au decă se făcea pe ici
pe colea, apoi era prea puțină și de tot
primitivă. Am dat de asemenea viștă mul-
tor industrii mici, cari în alte părți sunt
foarte mult practicate.

Intemeiat pe rezultatele obținute în
aceste direcțiuni, am trecut la educarea și
cultivarea poporului, prin îngrijirea biseri-
oilor, a școlilor și alte mijloce, cari mi-s'au
părut potrivite. Am trebuit să stăruesc mult,
mai cu s'au în această privință, de-ore-ce
țeranul nostru e puțin încreștor și nu
primesc bucuros povețele s'au exemplele,
decă nu vede vr'un folos imediat, s'au cât
mai curând. Afară de aceea până aci lo-
citorul a avut un orisont foarte mărginit
pentru exercițiul inteligenței naturale, care
nu-i lipsesc. Era lipsit de ori-ce repaos
intelectual, n'avea nici o distracție sufe-
tăscă, pe când bună starea materială nu e
nici durabilă, nici de mare folos, decă nu
deschide calea spre progrese culturale.

Acestă ordine de idei m'a îndemnat
a clădi mai târziu modele de locuințe mo-
deste, dér sănătose; am dat celor cari și-au
ridicat case toate sfaturile, înlesnirile și aju-
torele trebuincioșe, numai să le facă higie-
nice, atât spre binele lor, cât și pentru a

lua alții pildă. Nu mai puțin am îngrijit
de salubritatea cuprinsurilor gospodăresci
și a satelor, secând bălțile din prejurul lor,
ca la Cocioc și Lișteava și făcând să se
sădescă arbori și pomi roditori, să se țină
ulițele curate, ér locuitorii să îndepărteze
de prin curți, gunoile și bălțile, cari pri-
cinesc tot felul de bôle vătămătoare. M'am
interesat de asemenea de toate indevlăni-
rile folositoare la cari se dedau țeranii și
țerancele din alte părți, precum crescerea
viermilor de mătase, grădinele de legume,
etc., și le-am introdus pe cât le-am putut
și la noi.

Starea în care se găsec aci locuitorii
de pe Domeniile Coronei, în urma îmbu-
nătățirilor noastre de tot felul, m'a răsplătit
pe deplin pentru munca ce am pus, deși
am văcut în timpul din urmă cu adencă
măhnire, că pe unul din domenii mai e
încă o parte din locuitorii, cari sunt re-
fractari stăruințelor noastre, lăsându-se con-
duși de persoane streine.

Nu mai puțin îmbucurătoare e și miș-
carea ce a luat naștere în totă țera pen-
tru îndreptarea situației țeranilor, astfel,
că v'ei acum puțința de a trece la alte
măsuri de folos obțesc. Printre cele cari
îmi par mai grabnice și pentru cari am
calea mai bine pregătită, e îmbunătățirea
hranei, cestiune pe care am atins-o de alt-
cum și în alte ocaziuni. Ba chiar am ti-
părit, cum știți, în Biblioteca noastră po-
porală, două lucrări intitulate: „*Povețe pen-
tru hrana țeranilor*“ și „*Povețe pentru pă-
strarea sănătății*“, scrise amândouă de mult
stimatul meu amic și coleg, d-l Dr. I. Felix,
fost director general al serviciul sanitar,
membru al Academiei române și bun cu-
noscător a tot ce interesază sănătatea, apre-
ciat departe peste graniță.

În aceste cărți se află o mulțime
de sfaturi bune; și cum scrierile au fost
răspândite din belșug printre locuitorii
noștri, viu acum a v' atrage atențiunea
în special asupra hrănirii cu porumb.

După cum știți mămăliga alcătuesc
la țera măncarea de căpetenie. Luând sta-
tistica agricolă, vedem că întinderile con-
sacrate grâului și porumbului sunt cele mai
mari și adevă:

Grâu.

Mijlocia întinderilor în anii 1893—
1897, 1.446.910 hectare.
Mijlocia întinderilor în anii 1895—
1899, 1.530.650 hectare.
Mijlocia întinderilor în anii 1897—
1901, 1.587.260 hectare.

Porumb.

Mijlocia întinderilor în anii 1893—
1897, 1.849.240 hect.
Mijlocia întinderilor în anii 1895—
1899, 1.955.260 hect.
Mijlocia întinderilor în anii 1897—
1901, 2.031.000 hect.

Cultura acestor două plante progre-
seză, așa dér continuu, ca întindere, fără
ca precumpănirea porumbului să se ate-
nueze; porumbul ocupă regulat câte 400—
500.000 hectare mai mult decă grâul.

Decă căutăm acum consumațiunea in-
teriōră a țerei, vedem că balanța atērnă
încă mult mai tare în favōrea porumbului;
în adevăr, etă care a fost dela 1887 inclu-
siv, producțiunea și consumațiunea porum-
bului în chintale:

Anii	Producțiunea	Exportul	Consum în țară și în s'au
1887—1889	16150304	5560279	10690025
1890—1892	19015428	7016371	11999057
1893—1895	15202469	7457920	7744539
1896—1898	22293820	7816410	14477410
1899—1901	20582756	6970040	13612716

pe când consumațiunea interioară a grâului e
mult mai mică, precum ne arată cifrele
următore în ohintale:

Anii	Producția	Exportul	Consum. inter. și s'au
1887—1889	13688060	7773365	5014685
1890—1892	14482491	8012549	6469642
1893—1895	15230766	8179047	7060319
1896—1898	14633275	7692808	6940467
1899—1901	13665400	5270456	8394944

Chiar județele puțin pricioșe pentru
porumb produc mai mult porumb, decă
grâu. De exemplu Sucēva, Vaslui și Neamțu,
cu climă de munte, și unde avem domenii,
au produs în 1902:

Vaslui 552.000 hectolitri porumb.
Neamtu 301.000 " "
Suceva 150.000 " "
Er grau numai:
Vaslui 348.000 hectolitri.
Neamtu 141.000 " "
Suceva 108.000 " "

pe cand ratiunea arata, ca ar trebui sa se dea preferinta acolo la plante, cari cer mai putina caldura decat porumbul.

Facuta din porumb bun, mamaliga e sanatosă; pe data insa ce acesta a fost crud, incins, stricat, si nu se schimba mamaliga din cand in cand cu pane, seu nu se mananca decat cu legume serace, da nascere la diferite boale si mai cu semă la pelagra, care e cea mai periculoasă si mai distrugătoare.

Cunoscuti cu toti acesti boli numiti si jupuiala seu pirlala, astfel incat cred ca nu e rau sa se amintea, ca ea a fost constatata mai intai in Spania, dupa un timp indelungat dela introducerea culturai porumbului. Despre esistenza ei la noi ne vorbeste medicul *) roman Constantin Virnav din Moldova in tesa sa inaugurala sustinuta la Universitatea din Budapesta, in Ianie 1836, numind-o *buba si rana trinjilor*, de care suferau unii terani din Moldova. In Muntenia avem un cas citat de d. dr. I. Felix, in publicatiunile sale, ca in Iulie 1859 rotarul Achim Radu din comuna Romanești a fost trimis in spitalul județean din Campu-lung spre a fi cautat de sfrenje invecitata.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 6 Noemvrie. In sedinta de adu a dietei contele Tisza si-a desfasurat programul cunoscut. Opozitia l'a intrerupt des si a protestat mai ales in contra acelei parti din program in care se spune, ca drepturile majestatiche cu privire la limba de serviciu si de comanda a armatei, nu pot fi alterate, fara de a nu se primejdui armonia intre coróna si „natiune“.

Budapesta, 6 Octomvrie. „Magyarorszag“ face apel la opinia publica maghiara sa fie cu ochii n patru, caei Tisza umbra sa desarmeze pe kossuthisti si astfel sa zadarnicasca lupta pentru postulatul limbii de comanda maghiara. Acelasi diar spune, mane se va tine la „Panonia“ o conferenta a deputatilor, cari se continue cu obstructia „Fugg. Magyarorszag“, iar kossuthist, scrie ca partidul independist va duce inainte lupta pana cand se va recunoste pe intraga linie „dreptul“ limbii maghiare in armata.

Anecdote.

Englezește.

Pe cand regele Oskar petrecea la scaldela din Carlsbad, sedend odata in parc pe o banca, vede ca se apropie de el un om betran si se aseda si el tot pe aceeași banca.

Betrânul isi umple pipa sa cea de spuma cu tabac, ii da foc si scoate un diar si incepe a ceti afumand pe rege din greu. Regele pierdendu-si rabdarea si mirat de nepasarea betranului, a rupt tacerea si l'a intrebat:

„Cine esti d-ta?”

— „Odry, comite“... raspunde betranul nelandu-si ochii din diar.

— „Frumos“....

Sfarsind betranul de cetit si plecand a intrebat si el:

— „Der d-ta cine esti?”

— „Oskar, rege“ fu raspunsul.

— „Frumos, forte frumos“, raspunde betranul cu sange rece departandu-se si aruncand nori de fum din pipa lui.

*) Doctor Constantinus Nobilis a Varnav Moldavus, cum se numeste insusi in tesa sa scrisa in limba latină.

Una pentru alta.

Regele Svediei cu ocaziunea unei visite prin tara a fost primit in tot locul cu mare alai si insufletire.

Intrand intr'un sat l'a surprins mult cand a vedut, ca in loc de ceremonii mari il intimpină preotul cu copiii de școlă. La un semn dat, copiii au intonat o cantare frumoasă.

Plecand regele s'a adresat către preot:

— „Inca odata!“

Regele ca recunoscinta a scos 20 galbeni si i-a predat preotului pentru seracul.

Preotul in loc sa multamasesc, a dis:

— Inca odata!...

Regele a pufnit de ris si hohotind a mai scos 20 galbeni, caei s'a vedut silit a face acesta prin istetiunea preotului.

Justin Sohora, inv.

POSTA REDACTIUNEL.

Saschiz. — Scrisoarea d-vostra s'a primit. Plangerea ce o ridicati, vom face-o cunoscuta intr'un numar viitor, insa numai in resumat si cu omiterea atacurilor personale, espunend simplu faptele cum s'au petrecut.

Pentru economi. Cine se intereseza pentru masini Benzin-Motore si Benzin-Locomobile, se cera insemnarea preturilor de la Firma B. Denes Budapest VI Váci-körút 61, ca reprezentant al firmei: k. u. k. pat. Motoren-fabrik Brauner und Klasek, s Nachf. Ingeieur E. Pleva. Pretul curent il capeta fie-cine la cerere gratis si franco.

Calendarul săptămânii.

OCT. (1903) are 30 zile. BRUMĂREL.

Zilele	Călend. Iul v	Călend. Greg.
Dom.	26 Sf. M. Dumitru	8 Godefried
Luni	27 S. m. Nestor	9 Teodor
Marti	28 S. m. Terentiu	10 Andrei
Merc.	29 S. m. Anastasia	11 Ep. Martin
Joi	30 S. m. Zenobiu	12 Iosafat
Viner	31 S. ap. Stachie	13 Stanistau
Sâm.	1 Cosma și Dam.	14 Iosefat

Preturile cerealelor din piata Brasov.

Din 6 Nov. 1903.

Măsura seu greutatea	Calitatea.	Valuta in	
		Kor.	ti.
1 H. L.	Grâu cel mai frumos	13	10
"	Grâu mijlociu . . .	12	70
"	Grâu mai slab . . .	12	60
"	Grâu amestecat . . .	9	70
"	Săcară frumousă . . .	8	50
"	Săcară mijlociă . . .	8	—
"	Orz frumos	7	—
"	Orz mijlociu	6	90
"	Ovės frumos	5	25
"	Ovės mijlociu	4	80
"	Cucuruz	9	—
"	Mălaiu (meiū)	8	—
"	Mazăre	16	—
"	Linte	17	—
"	Fasole	12	—
"	Sēmēntă de in	16	—
"	Sēmēntă de cânepă	7	50
"	Cartofi	1	60
"	Măzărliche	—	—
1 kilă	Carne de vită	—	96
"	Carne de porc	1	20
"	Carne de berbec	—	72
100 kil.	Seu de vită prospăt	42	—
"	Seu de vită topit	60	—

Proprietar: Dr. Aurel Muresianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Nr. 17018—1903.

PUBLICATIUNE

Prin acesta se aduce la cunoscinta publica, ca noul statut pentru folosirea apei din apaductele si din fantanile orasenești intră in vigoare cu l-a Ianuarie 1904.

In sensul acestui sunt supusi taxelor de apă toate casele si tuate in departare de 500 m. dela rețeaua apaductului.

Pentru luarea de informatiuni despre singuratecele dispozitiuni ale noului statut se pot capata la oficiul economic orasenesc, exemplare tipărite de statut cu 20 filei exemplarul.

Brassó, 24 Octomvrie 1903.

1-1 (1140)

Magistratul orasenesc.

Anunț

Pentru CURS de DANS.

Subscrisul are onorea a anunta pe Onor. parinti, precum si pe tinerime si pe toti cari se intereseza de **arta dansului, ca voi deschide**

ȘCOLA DE DANS

pe langa regulile buneii cuviinte a dansurilor deja cunoscute, se vor inveta noutatile artei dansului, dupa o metoda forte practica, asa ca fie-care va pricepe cu usurinta

Tot-odata si **Romana** de aici inainte se va inveta „Romana“ cea originala.

Cursul se va deschide Joi in 5 Noemvrie st. n. 1903

in Sala dela Gewerbeverein.

Orele vor fi Marța și Joia dela 8—10 sera.

Taksa pentru incepatori: Damele 16 cor; Tinerii: 20 c., pentru voluntari, adeca aceia cari repetēza. 12 cor. Taxa pentru dans se platesce in doue rate, rata prima la inceputul cursului, a doua rata la jumetate cursul.

Rog pe onor. tinerime sa se presinte mai de timpuriu, ca orele de prelegere se nu fie conturbate.

Cu distinsa stima

George Spudera,
prof. de dans dipl.

2—2.1186.

Pub ca r. priv. de Masini si Motore. BRAUNER & KLASEK Succ. IGN. EMIL PLEVA—Viena. Representanta generala si deposit B. Denes, Budapest, V. Váci körút 61.

MOTORE de Vapor, Gaz, Benzin, Petrolin, 2—100 HP. Locomobile-Petrolin 2—25 HP. Instalatiile de gaz sugative. Putere de cal (HP) costă 2—3 bani pe ora. Construcia cea mai moderna. — Forta motrice, cea mai buna si ieftina. — Cel mai ietiv izvor de aprovizionare. Se acceptēza reprezentanti scuti a proviziei.

Peturi curente gratis si franco.

De deci de ani se intrebuintēza cu mare succes contra

Soldinei și REUMATISMULUI KRIENGER's.

Reparator

brevetat prin lege.

In spitalul St. Rochus (Budapesta) din 136 casuri, 129 au dobândit deplină însanatosare.

O sticlă mare 2 corone,

O sticlă mică 1 corónă.

Se capeta in farmacii.

Sa se ferēscă de imitatiū.

În Brașov și împrejurime

numai la mine se află de vëndare

Losuri de clasă dela

Casa de bancă Lukacs Vilmos

colector principal al

Loteriei de clase reg. ung. priv.

Comande cu posta sunt a se adresa la Casa de bancă Lukacs Vilmos, Budapest V, Fördö-uteza 10, seu la firma mea

Cu totă stima

Franz Kovács,
Brașov, strd. Porții nr. 51.

Pretul losurilor la clasa I-a a loteriei:

1 optimă	un sfert	o jumetate	1 intreg
ă 1.50 c.	ă 3.— c.	ă 6.— c.	ă 12.— c.

Nr. 17510—1903.

PUBLICAȚIUNE

Prin această se aduce la cunoștința publică, că în urma comasațiunii efectuate pe hotarul orașului s-au pregătit lucrările de clasificare pentru darea de pământ și că în sensul § lui 223 resp. a §-lui 49 din ordinațiunea emisă pentru executarea art. de lege XXII ex. 1885 Nr.

45055 cartea funduară catastrală, cotele de posesiune individuală și duplicatul sumariilor s'au espus timp de 30 de zile adecă de la 5 Novem-bre până la 5 decemvre 1903 în odaia pentru comisiuni din casa Sfa-tului piața Francisc Iosif nr. 1 unde se pot lua în vedere de ori cine și anume de la orele 8—12 a. m. și de la 3—5 p. m. precum și în zilele de Duminică de la orele 9—11 a. m.

In timpul acesta al espunerii operatului, proprietarii de pământ, in sensul §-lui 49 al ordinațiunii pot face la acest magistrat reclama-țiuni verbale seu în scris contra eventualelor însemnări dăunose în cartea funduară precum și contra incorectei introducerii a posesiunii mai departe pe basă de date de măsurarea autentică contra conți-nutului teritorial al parcelelor de

pământ, — întru cât însă mărimea suprafeței s'ar fi transcris greșit din cartea funduară de comasațiune proprietarii pot reclama cu sim-plă îndrumare la cartea funduară de comasațiune și în fine proprie-tarii pot reclama contra speciei de cultură și a clasificării parcelelor de pământ.

Brassó, 3 Novembre 1903.
Magistratul orășenesc.

Sz. 10112—1903.

Brassó vármegye alispánjától.

H I R D E T M É N Y.

Brassó vármegye legtöbb adótfizetők névjegyzéke ügyében folyó évi szeptember hó 22-én 8812 sz. alatt kelt Brassóvármegye „Hivatalos lapja“ 13. számában, valamint a helybeli lapokban is közzé tett hirdetményt ezennel hatályon kívül helyezem és köztudomásra hozom, hogy az 1903 évre szóló adókimutatási adatok után készített a brassói m. kir. adóhivatal által időközben bemutatott adó kimutatások alapján Brassóvármegye ig. vál. 1903. novem. hó 3-án tartott ülésében az 1904. évre vonatkozó legtöbb adótfizetők névjegyzékét összeállította s hogy az alábbi névjegyzék alapjául szolgált adóhivatali kimutatások a vármegye főjegyzőjénél a rendes hivatalos órák alatt f. évi november hó 11-ig betekintheők és hogy az igazoló választmány a névjegyzék megállapítása céljából ülését f. évi november hó 12-én d. e. 10 órakor fogja megtartani.

Mindazok, kik a névjegyzéki kimutatás ellen felszólamlással élni kívánnak, vagy az 1886 évi XXI. t. cz. 26 §-ában megírt kedvezményt igénybe venni ohajtják, vonatkozó megjegyzéseiket megtehetik, illetve beadhatják vagy a vármegye főjegyzőjénél f. é. november hó 11-ig a rendes hivatalos órák alatt vagy pedig az igazoló választmánynak a névjegyzék megállapítása céljából f. évi november hó 12-én d. e. 10 órakor megtartandó ülésében.

A brassói m. kir. adóhivatal kimutatásai alapján összeállított a legtöbb adótfizetők névjegyzéke a következő:

Neve, foglalkozása és lakhelye.	Adóösszeg		Jegyzet	Neve, foglalkozása és lakhelye	Adóösszeg		Jegyzet
	Kor.	fl.			Kor.	fl.	
1 Dr. Czell Vilmos, gyáros Brassó	28246	—	jogtudor	56 Irk Antal. földbirtokos Brassó	1417	08	
2 Czell Károly, gyáros "	26252	26	okl. gyógyszer.	57 Stiehler Ferencz, ny.-elenőr "	1407	56	okl. erdész
3 Czell Frigyes, gyáros "	11409	02		58 Dr. Jekelius Frigyes, orvos "	1406	44	orvostudor
4 Heshaimer Adolf, kereskedő "	6377	06	ker. ipr. kam. t.	59 Gyertyánffy Emil, magánzó "	1394	54	ker. ip. kam. tag.
5 Neustädter Károly, gyáros "	5033	84	" " "	60 Mátyás József, terménykereskedő "	1355	24	
6 Adler Jakab, bankár "	4987	53	" " "	61 Duscio János, kereskedő "	1350	18	detto
7 Adler Adolf, " "	4865	—	" " "	62 Malcher Mór, kávéháztulajdonos "	1346	18	
8 Fleischer Mihály, gyáros "	4673	12	" " "	63 Dr. Muresianu Aurel, nyomda tldnos "	1325	90	jogtudor
9 Dr. Fabritius Agost, orvos "	4553	52	orvostudor	64 Fabritius Károly, kereskedő "	1305	28	ker. ip kam. eln.
10 Mayer Emanuel, kereskedő "	4520	12	ker ipr. kam. t	65 Witting Ferencz, mészáros "	1302	—	
11 Aronsohn Henrik, szállító "	4058	79	detto	66 Papp Ferencz, magánzó "	1294	62	ker. ip kam. tag.
12 Scherg Vilmos, gyáros "	3200	88	detto	67 Herter János, gyáros "	1256	30	detto
13 Copony Márton, gyáros "	3200	40	detto	68 Dr. Baiulesu György, orvos "	1197	52	orvostudor
14 Drexler Sándor, háztulajdonos "	3000	15		69 Teutsch Gyula, kereskedő "	1194	20	okl. gyógyszerész
15 Verzár István, háztulajdonos "	2861	82	detto	70 Dr. Schwartz Frigyes, orvos "	1194	02	orvostudor
16 Kenyeres Károly, likörgyáros "	2733	05		71 Schmidt Vilmos, ügyvéd "	1183	10	ügyvéd
17 Dr. Bogdán Andor, ny. albiró, Seps.-györgy	2679	60	jogtudor	72 Stefani György, földbirtokos Földvár	1165	62	
18 Mayer József, ügyvéd Brassó	2582	—	ügyvéd	73 Meschendörfer József, lelkész Sztpéter	1163	70	lelkész
19 Dr. Flechteumacher Károly, orvos "	2556	48	orvostudor	74 Dr. Zakariás János, ügyvéd Brassó	1152	76	jogtudor
20 Schiel János, gyáros "	2408	98	ker. ip. kam. tag.	75 ids. Zeidner Henrik, kereskedő "	1151	87	
21 Popp B. György, magánzó "	2375	30		76 Simay Gerő kere- kedő "	1145	30	ker. ip. kam. tag.
22 Hiemesch Henrik, gyáros "	2336	56		77 Copony Traugott, gyáros "	1134	40	detto
23 Demian Simion, ügyvéd "	2271	18	ügyvéd	78 Tartler Alfred, kereskedő "	1121	42	
24 Miess Lajos, kereskedő "	2232	80	ker. ip. kam. tag.	79 Furnica Miklos, mészáros "	1111	09	
25 Prentner József, kereskedő "	2185	20	detto	80 Otrobán Radó, háztulajdonos "	1101	08	
26 Eitel Gusztáv, gyáros "	2172	44	detto	81 Dr. Vajna Gábor, ügyvéd "	1101	04	jogtudor
27 Puscariu József, ügyvéd "	2132	—	ügyvéd	82 Dr. Manoiu Miklos, ügyvéd "	1099	14	"
28 Kasik Antal, sörkereskedő "	2007	75		83 Eiuwen Károly, ácsmester "	1091	77	
29 Porr Emil, gyáros "	1992	80	ker. ip. kam. tag.	84 Harth Károly, kereskedő "	1074	41	
30 Adler Lipót, háztulajdonos "	1985	88		85 Klöss Keresztély, vendéglős "	1067	80	
31 Schnell Károly, kir. közjegyző "	1962	48	ügyvéd	86 Porr Alfred, vállalkozó "	1049	69	
32 Nemes Péter, kir. közjegyző "	1932	24	közjegyző	87 Hornung Károly, gyógyszerész "	1045	92	okl. gyógyszerész
33 Roth Viktor, gyógyszerész "	1896	—	okl. gyógyszerész	88 Müller Gyula, kereskedő "	1045	02	
34 Maurer Viktor, magánzó "	1877	43		89 Kugler Ede, gyógyszerész "	1036	88	detto
35 Teutsch Mihály, szücs "	1864	02	ker. ip. kam. tag.	90 ids. Lassel Jenő, ny. tanár "	1016	72	tanár
36 Tartler Márton, magánzó "	1848	38		91 D. Herfurth Ferencz, főesperes "	1008	56	lelkész
37 Jeremiás György, gyáros "	1847	87		92 Zintz Henrik, kereskedő "	997	35	
38 Kertsch Keresztély, ny. vár. mérnök "	1827	50	mérnök	93 Scherg György, mészáros "	996	90	ker. ip. kam. tag.
39 Reich Agost, ügyvéd "	1766	16	ügyvéd	94 Schlandt Gottlieb, gyáros "	994	55	
40 Mandel Gyula, háztulajdonos "	1764	—		95 Virág József, háztulajdonos "	98	56	
41 Remenyik István, háztulajdonos "	1727	17		96 Schmidt Lajos, szállító "	973	62	
42 Römer Gyula, tanár "	1724	92	tanár	97 Dr. Gust Henrik, orvos "	962	94	orvostudor
43 Gmeiner Gyula, háztulajdonos "	1715	58		98 Fein Armin, fakereskedő "	962	26	
44 Korodi Mihály, detto "	1655	06	ker. ip. kam. tag.	99 Stenner Pál, magánzó "	955	74	
45 Ids. Marczell Mihály, bérlő Rozsnyó	1649	55		100 Beer Mihály, kereskedő "	916	02	
46 Tichy Ferencz, sörgyáros Földvár	1649	16	detto	101 Schwarz András, háztulajdonos "	894	87	
47 Adler Jakab, háztulajdonos Brassó	1648	14		102 Jekelius Emil, gyógyszerész "	886	—	okl. gyógyszerész
48 Klein Samu, fakereskedő "	1598	63		103 Fabritius Frigyes, bank hivatalnok "	876	38	
49 Scherg Frigyes ifj., börgyáros "	1558	28	ker ip. kam. tag.	104 Adam Károly, ügyvéd "	875	82	ügyvéd
50 Dr. Lassel Jenő, tanár "	1536	28	tanár	105 Kimm Károly, kavics szállító "	872	59	
51 Henning Ferencz, földbirtokos "	1519	06		106 Lang Károly, kereskedő "	869	47	
52 Dr. Philippi Frigyes, ügyvéd "	1516	82	jogtudor	107 Teutsch Gyula, gépgyáros "	865	26	
53 Teutsch Vilmos, bádogos "	1514	40	ker. ip. kam. tag.	108 Schmidts Tamás, pékmester "	835	82	
54 Schmutzler György, gyáros "	1465	17		109 Scherg Henrik, mészáros "	835	03	
55 Roll Ottó, ügynök "	1464	50	detto	110 Harmath Lajos, ügyvéd "	818	—	ügyvéd

Brassó, 1903. November hó 4-én.

Alispán helyett:
Pánczél István s. k.
főjegyző.

PAGLIANO-SIRUP

Mijloc de curățirea sângelui. Preparat din anul 1838, de Prof. Girolamo Pagliano, FLORENZ, Via Pandolfini, (ITALIA) Depositul de trimitere: Farmacia BRACETTI. ALA, Súd-Tiro

Mare deposit de Pânzărie a lui Benedict Schroll.
Se vinde cu bucata, cu prețul de fabrică,
per cassa se dă sconto de 8%.

FRAȚII ȘIMAY

Brașov, Têrgul grăului nr. 3.

Trusouri complete pentru mirese;
deposit de ALBITURI și PANZERII de masă;
asortiment bogat de Confecțiuni pentru
dame, articole de modă, indigene și străine.

Se primesc comande pentru vestminte
de dame și bărbați, care se vor executa cât se
pöte cu gust, solid și punctual, cu prețuri moderate.

Deposit mare de Pânză de Olanda și Pânzături
calitatea cea mai bună.

Mare asortiment:
de COVOARE și CUVERTURI.

Cele mai noi și mai moderne
Perdele de dantele și lână.

!Noroc deosebit la Török!

Neintrecut

este norocul, care favorisază colectura noastră principală. Am plătit On. noștri clienți în scurt timp **câștiguri mai mult de 12 milioane cor.** În 5 luni din urmă

trei din cele mai mari câștiguri și anume:
premia cea mare de **605.000 cor.** cu Nr. 57080
100.000 " " Nr. 74366
90.000 " " Nr. 109780

afară de acestea multe alte câștiguri mari.

Recomandăm a participa la loteria de clase, care are cele mai mari șanse de câștiguri din lume. În loteria de clasă a 13, se vor sorti érași din

110.000 losuri 55.000

cu câștiguri, în total cu suma enormă de

14 Millionen 459.000 Kronen

in ca. 5 Monaten verloost.

Der grösste Gewinn beträgt im glücklichsten Falle:

1.000.000 Kronen.
Speziell 1 Prämie mit **600.000**, 1 Gewinn à **400.000**,
1 à **200.000**, 2 à **100.000**, 1 à **90.000**, 2 à
80.000, 1 à **70.000**, 2 à **60.000**, 1 à **50.000**,
1 à **40.000**, 5 à **30.000**, 3 à **25.000**, 8 à **20.000**,
8 à **15.000**, 36 à **10.000**. und noch viele andere;
zusammen **55.000** Gewinne und Prämie im Betrage von
Kronen 14.459.000.

Prețul original al losurilor stabilit după plan, Clasa I. este:

1/8 los orig. fl. —75, séu cor. 1.50, 1/4 los orig. fl. 1.50, séu cor. 3.—,
1/2 " " " 3.—, " " 6.—, 1/1 " " " 6.—, " " 12.—,

și se trimite cu ramburs séu pe lângă trimiterea sumei înainte. Liste oficiöse se espedéză după tragere. — Planuri oficiöse gratis.

Ne rugăm ca comande de losuri originale a se trimite direct la noi până în

19 Noemvrie a. c.

A. TÖRÖK & Co.

Cea mai mare întreprindere de loterie de cl. în Ungaria.

Sectiile loteriei de clasă ale colecturei noastre principale sunt:

Centrala: **Theresienring 46/a.** 2. Filială: **Muzeumring nr. 11.**
1. Filială: **Waltzerring 4.** 3. **Elisabethring 54.**

Serisórea de comandă de tăiat.

Domnului **A. TÖRÖK & Co.**, Budapest.

Binevoitți a trimite Losuri originale clasa I. a Loteriei de clasă r. ung.
împreună cu planul oficial.

Suma de fl. { a se lua cu ramburs, ur- } (Ce nu convine
mézá cu mandat postal. } sé ștergeți).

Adresa acurată.

Incercați-vé norocul la BANCA ADLER!

La tragerea principală a loteriei ungare de clasă priv. de curénd terminată, a cădüt pe losul Nr. 38505, vëndut în colectura noastră al 2-lea câștig principal de

Coróne 200.000

pe care imediat l'am plătit cu bani gata la norocoșii câștigători.

Afară de acesta s'a câștigat prin noi până acuma:

Coróne	100,000	ou Nr.	96224,
"	70,000	" "	50028,
"	60,000	" "	22744,
"	30,000	" "	86198,
"	10,000	" "	55864 și 69088,

precum și o mulțime de câștiguri mai mici în sumă de **mai multe milioane Coróne.** pe cari asemenea te-am plătit prompt și fără nici o reducere.

Pentru tragerea clasei I-ă a loteriei a XIII-a, ungară de clasă priv. din:

19 și 20 Noemvrie n. 1903

recomandăm losuri cu prețurile originale:

intregi:	jumătăți:	sferuri:	oatimi:
Cor. 12.—	Cor. 6.—	Cor. 3.—	Oor. 1.50

Comandele din afară le efectuăm prompt și discret.

Jacob L. Adler & Fratele

societate de bancă în comandită.

Brașov.

8—10.140.

MAREA BANCRUTĂ!

New-York și Londra n'au lăsat necruțat nici continentul european și marea fabrică de argintărie s'a vëndut necesitată se dăruiască întregul ei deposit în schimbul unei răsplate mici pentru muncă.

Eu sunt împuternicit să îndeplinesc acest mandat.

Eu trimit: prin urmare ori cui, următoarele **fl. 6.60** și adecă:

- | | |
|---|---|
| 6 cuțite fine de masă cu lamă veritabilă engleză; | 1 lingură de argint pentru supă patent american; |
| 6 furculițe de argint patent american dintr'o bucată; | 1 lingură de argint pentru lapte patent american; |
| 6 linguri de argint patent american; | 6 cesci Victoria englezești; |
| 12 lingurițe de argint pentru cafea patent american; | 2 candelabre de masă; |
| | 1 strecurătoare pentru oțet; |
| | 1 zaharniță; |
| | 42 bucați la un loc fl. 6.60. |

Töte cele **42** de obiecte sus amintite au costat mai înainte fl. 40 și acum se pot cumpăra pe prețul bagatel de **6. fl. 60.**

Argintul patent american este un metal alb, care își păstrează colórea argintului 25 de ani, despre ceea-ce se garantează.

Cea mai bună dovadă, că acest inserat nu e șarlataniă, mă simt îndatorat în public, că ori-cine, căruia nu-i convine marfa îi trimit banii înapoi, nimenea însă se nu trecă cu vederea ocasiunea acesta favorabilă, de ași procura această garnitură pompoasă, care cu deosebire se potrivește pentru

**Cadouri de nuntă, crăciun și anul nou!
și în economia casei.**

Depou numai la **A. HIRSCHBERG-S**

Telephon Nr. 7114. **Exporthaus von amerik. Patent-Silber-waarenfabrik WIEN, II., Rembrandtstrasse 19**

Se trimite în provincia numai cu rambursă postală séu cu trimiterea sumei înainte. Praful de curățit aceste obiecte 10 cr.

Veritabil numai cu marca: 

Estras din scrisorile de recunoștință.

Sunt förte mulțumit cu trimiterea garniturii, și sé-mi mai trimiți încă o garnitură cu fl. 6.60. — Kolozsvar. Exelens Baronin Bánffy.

Sunt förte mulțumit cu trimiterea garniturii, și sé-mi mai trimiți încă una. Bozovics, Sándor Keresztessy, suprefect.

Stimate Domnule!

Sunt förte mulțumit cu garnitura. Mă rog să-i trimite și sócrei mele, baronesei Nyary nasc. de Somogyi, trei asemenea garnituri la Szunto.

Baron Iulius Nyary.